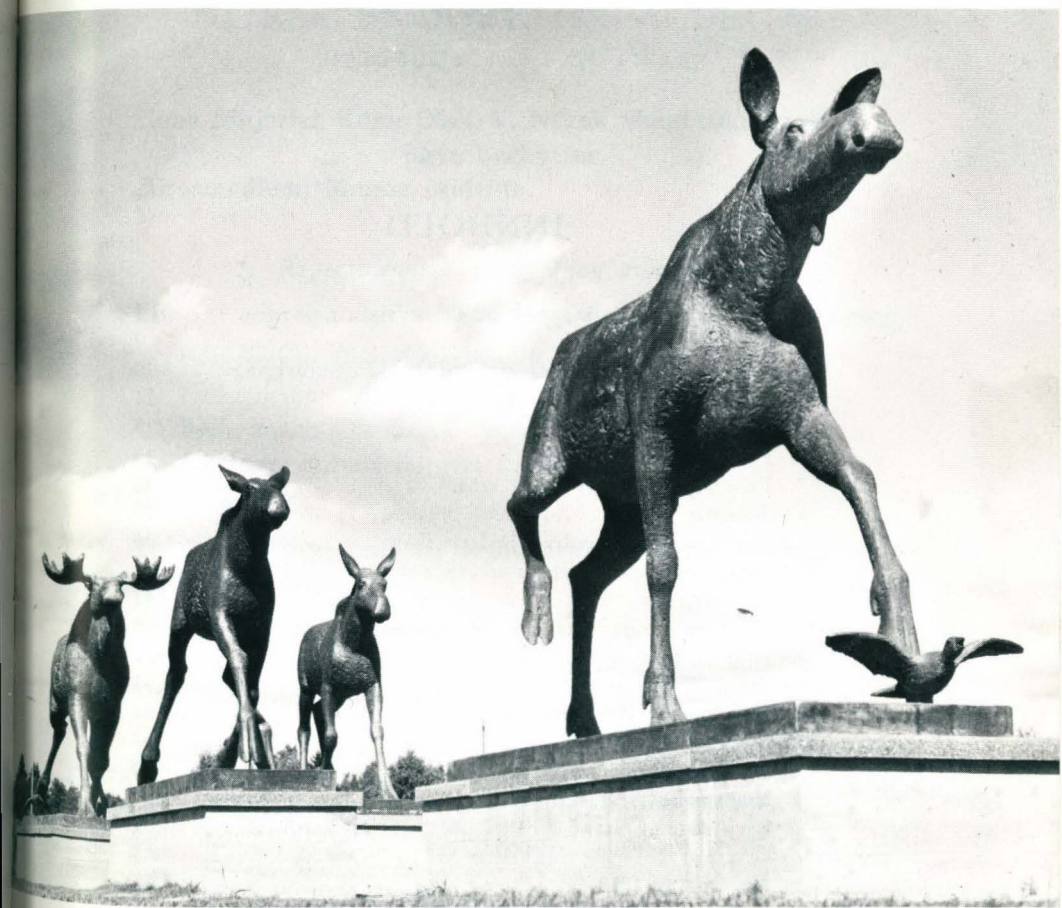

Årsberetning 1982

NORSK SKOGBRUKSMUSEUM, SKOGBRUK, JAKT OG FISKE, ELVERUM

INNHold

1. Representantskap, styre og arbeidsutvalg	3
2. Personale	7
3. Arbeid på museumsområdet. Vedlikehold og utbygging	10
4. Samlingene og utstillingene	11
5. Bibliotek og arkiv	15
6. Publikasjoner	17
7. Feltarbeid og annet faglig arbeid	20
8. Skogpris	29
9. Representasjon, foredrag, forfatterskap	30
10. Temporære utstillinger og arrangementer	32
11. Skoletjenesten	41
12. Akvariet	45
13. Foto og film	52
14. Presse, kringkasting, fjernsyn, informasjon	53
15. Avduking av «Elgfamilien»	55
16. Økonomi	57
17. Publikumsbesøket	60
Medlemmer	60
Registrerte gjenstander i 1982	61
Givere av bøker og tidsskrifter 1982	62
Årsregnskap 1982	63

Omslagsbilde. Skule Waksviks skulpturgruppe «Elgfamilien». Foto: O. T. L.

NORSK SKOGBRUKSMUSEUM

SKOGBRUK, JAKT OG FISKE

**Hans Majestet Kong Olav V, Norsk Skogbruksmuseums
høye beskytter.**

Æresmedlem: Magne Midttun.

1. Representantskap, styre og arbeidsutvalg

Museets representantskap har følgende innvalgte medlemmer:

Fylkesmann Bue Fjermeros, Kristiansand, Vest-Agder
Fylkesmann Odvar Nordli, Hamar, Hedmark
Fylkesmann Ole S. Aavatsmark, Bodø, Nordland
Ordfører Kjersti Borgen, Elverum

Følgende institusjoner og organisasjoner danner museets representantskap:

1. Det norske gjensidige Skogbrandforsikringsselskap
2. Det norske Skogselskap
3. Direktoratet for Vilt og Ferskvannsfisk
4. Direktoratet for Statens Skoger ved statsskogsjefen
5. Norges Jeger- og Fiskerforbund
6. Norges Landbruksvitenskapelige Forskningsråd
7. Norges Naturvernforbund
8. Norges Skogeierforbund
9. Norges Skogteknikerforbund
10. Papirindustriens Sentralforbund
11. Norges Trelastforbund
12. Norsk Almenningsforbund
13. Norsk Fløtingsforbund
14. Norsk Forstmannsforening
15. Norsk Institutt for Skogforskning
16. Norsk Skog- og Landarbeiderforbund
17. Norske Tømmermålingssjefers Forening
18. Skogbrukets Arbeidsgiverforening
19. Skogbruksinstituttene ved NLH

20. Skogbrukets og Skogindustrienes Forskningsråd
21. Skogbruksforeningen av 1950
22. Skogavdelingen i Landbruksdepartementet ved skogdirektøren
23. Wallboardfabrikkenes Felleskontor
24. World Wildlife Fund/Verdens Villmarksfond

I 1982 er det holdt 3 møter i arbeidsutvalget, 4 styremøter og representantskapsmøtet 16. juni.

I *representantskapsmøtet* 16.6. ble årsberetning og regnskap behandlet. Under valgene ble direktør Ivar Aavatsmark gjenvalgt som styrets formann og fylkesskogsjef Truls Gram ble valgt til ny varaformann etter at Sigmund Stafne hadde frasagt seg gjenvalg.

De tre styremedlemmene som var på valg, skogsjef Jon Lykke, fløtningsdirektør Tore Paulsen-Næss og skogeier Kaare Øverseth, ble alle gjenvalgt. Det samme gjelder varamennene direktør Helge Vikan, fløtningsdirektør Oddvar Stenerud og skogforvalter Torgeir Fryjordet. Fylkesskogsjef Arne Otto Roer ble valgt som nytt medlem av valgkomiteen etter Knut Dæhlen som gikk ut etter tre års funksjonstid. Videre ble kontrollkomiteen gjenvalgt og det samme gjelder statsautorisert revisor Asbjørn Pedersen. Representantskapet besluttet videre å forandre museets vedtekter i tråd med den nye økonomiordningen og samtidig vurdere om det er nødvendig med andre endringer i vedtektene.

Etter representantskapsmøtet fulgte avduking av «Elgfamilien», billedhuggeren Skule Waksviks skulpturgruppe på plenen foran museumsbygningen. Avdukingen ble foretatt av fylkesmann, stortingsrepresentant Odvar Nordli. Arrangementet er omtalt annet sted i beretningen.

Styret har også i 1982 hatt museets driftsøkonomi som viktigste sak. Det har skjedd en vesentlig utvikling i økonomisaken i og med at Hedmark Fylke fra og med 1983 har bevilget kr. 500.000.— til museets drift, et beløp som i årene fremover skal reguleres i tråd med den generelle kostnadsutviklingen. Staten ved Kultur- og vitenskapsdepartementet har også hevet det faste tilskuddet i tråd med det bud-

sjettnivå man har kommet frem til under forhandlingene. Fra og med 1983 er statstilskuddet kr. 1.940.000.—. Det er grunn til å uttrykke museets takk overfor både Staten og Hedmark Fylke for den inøstekommenhet som er vist når det gjelder museets driftsøkonomi.

Tillitsmenn etter valgene 16. juni 1982:

Styremedlemmer:	Personlige varamenn:
Direktør Ivar Aavatsmark (1983)	Skogsjef Knut Torp (1983)
Direktør Sigmund Stafne til juni 82, deretter Tømmersjef Gunnar Lurfaldet (1983)	Tømmersjef Gunnar Lurfaldet (1983)
Fylkesskogsjef Truls Gram (1983)	Disponent Erik Aaby (1983)
Forstkandidat Olaf Knudson (1984)	Skogeier Halvdan Brevig jr. (1984)
Skogsjef Jon Lykke (1985)	Direktør Helge Vikan (1985)
Forbundsformann Svein Morgenlien (1984)	Generalsekr. Per Søylen (1984)
Fløtningsdirektør Tore Paulsen-Næss (1985)	Fløtningsdirektør Oddvar Stenerud (1985)
Advokat Mads K. Strand (1984)	Direktør Per Krog (1984)
Skogeier Kaare Øverseth (1985)	Skogforvalter Torgeir Fryjordet (1985)

(Tallene i parentes angir det år vedkommende er på valg.)

Styrets formann	Direktør Ivar Aavatsmark
Styrets varaformann	Fylkesskogsjef Truls Gram
Statens representant i styret ..	Direktør Sigmund Stafne
Arbeidsutvalg	Direktør Ivar Aavatsmark
	Fylkesskogsjef Truls Gram
	Disponent Wilhelm Matheson
	Museumsdirektør Tore Fossum

Representantskapets ordfører ..	Skogdirektør Hans Kr. Seip (i Seips permisjon skogdirektør Oluf Aalde)
Representantskapets varaord- fører	Statsskogsjef Jens Aure (til 1.7.) Statsskogsjef Ola Bjørnstad (fra 1.7.)
Sekretær for styre og repre- sentantskap	Disponent Wilhelm Matheson
Kontrollkomité	Almenningsbestyrer Per Berg Eid Direktør Hans Olav Moen Brukseier Lauritz Sæthern
Økonomikomite	Direktør Ivar Aavatsmark Direktør Sigmund Stafne Brukseier Brede Bredesen Opset
Valgkomité	Disponent Jon Bjørnstad (1983) Forstkandidat Valentin Sibbern (1984) Fylkesskogsjef Arne Otto Roer (1985)

Sigmund Stafne gått bort

Sigmund Stafne døde i juni, nær 70 år gammel. Stafne har betydd mye for Norsk Skogbruksmuseum i mange sammenheng. Han kan regnes som initiativtageren til stiftelsen av museet. Da Glomdalsmuseets mangeårige styreformann Magnus Hamlander døde i 1952, ble Stafne valgt som ny formann. Han tok initiativet til å holde den store Skogbruksutstillingen i 1953, hvor selve grunnlaget for museumstanken ble lagt. Et år etter, 15.10.1954, innkalte han til et stiftelsesmøte for et norsk skogbruksmuseum. På dette møtet deltok foruten representanter for Glomdalsmuseet og Skogbruksutstillingen 14 organisasjoner fra skogbruk, treforedling, jakt og fiske, som sammen stiftet museet.

Stafne vokte opp i et aktivt kulturmiljø på Røros hvor Johan Falkberget var den sentrale skikkelsen. Dette fikk stor betydning for hans legning og interesser.

Sigmund Stafne. Foto: O. T. L.

Han var levende opptatt av Norsk Skogbruksmuseums utvikling og vekst, og gjennom sin kulturbakgrunn og store kontaktflate hadde han særlige forutsetninger for å fremme museets interesser.

Etter at han ble pensjonist, spaserte han ofte flere ganger i uken ut til museet for å følge med i alt som skjedde. Det var alltid inspirerende å ha kontakt med ham.

Stafne satt i museets styre i årene 1954—1961 og senere fra 1971 til sin død. Han var nestformann i styret fra 1976.

2. Personale

Museumsdirektør	Tore Fossum
Amanuensis/akvarieleder	Christian Andersen
Amanuensis	Øivind Vestheim (engasjert fra 1.4.1982)
Undervisningsleder/ utstillingsleder	Jostein K. Nysæther
Vitenskapelig assistent	Ubesatt i 1982

Utstillingsassistent	Jan Ivar Martinsen (deltid)
Fotograf	Ole-Thorstein Ljøstad
	Tore Morten Davidsen (vikar)
Akvarierøker	Trond Nystuen
Kontorsjef	Egil M. Kristiansen
Kontorfullmektig	Hjørdis Furuheim
Kontorfullmektig (deltid)	Kari Qvenild Andersen
Forvalter	Håkon Sæle
Spesialarbeider (håndverker) ..	Konrad Eggen
Hjelparbeider (håndverker) ..	Ottar Høiby
Hjelparbeider (håndverker) ..	Bjarne Gunnarrud (til 1.6.)
Hjelparbeider (håndverker) ..	Jakob Nersveen
Hjelparbeider (håndverker) ..	Nils Eggen (fra 1.5.)
Resepsjonspersonale	Tordis Fossum
	Synnøve Sætre
	Gerd Stensvehagen
Renholdsbetjent	Marit Henriksen
	Gerd Stensvehagen
Revisor	Asbjørn Pedersen

Følgende sivilarbeidere har arbeidet ved museet: Gunvald Valebjørg til 1.3., Nils-Jørgen Moltubakk til 26.8., Bjørn Bækkelund fra 11.1., Knut Nesheim fra 10.6. og Per Skaare fra 6.9. Følgende har vært ansatt i sommersesongen: Siri Gjønnnes, Venke Nystuen, Kristina Riis, Irene L. Følling, Heidi Løken, Eldar Sæle og Ninna Gram. Dessuten har Magne Rugsveen, Arild Rønningstad og Elsa Karin Tøråsen arbeidet ved museet i perioder av året.

Amanuensisstillingen har vært ledig siden Åsmund Eknæs døde 25.7.81, og ble avertert i desember 1981. Det meldte seg 9 søkere. Den sakkyndige komite har bestått av konservator Ragnar Pedersen, oppnevnt av museet, førstekonservator Bård Kolltveit, oppnevnt av NKKM og distriktskonservator Kåre Sveen, oppnevnt av VTM. Komiteinnstillingen forelå 26.4.

I styremøte 16.6. fattet styret beslutning om at amanuensisstillingen skal averteres på nytt, og at søkerne skal vurderes av en sakkyndig komite. P.g.a. presserende arbeid ved museet besluttet styret

å gå til midlertidig ansettelse av Øivind Vestheim som amanuensis for ett år, gjeldende fra 1. juli 1982.

I styremøte 8.12. vedtok styret endel stillingsjusteringer gjeldende fra 1.1.1983. Museumsbestyrerstillingen ble endret til museumsdirektør, forretningsførerstillingen til kontorsjef og vakt- og varmemesterstillingen til forvalter.

Tur for de ansatte ble arrangert 21.9. Det var først omvisning på Berger Langmoens bedrifter i Brumunddal, hvor bedriften serverte kaffe. Deretter omvisning i Ringsaker kirke ved Per Granberg. Turen gikk så til Aulestad hvor konservator Jakob Aagotnes orienterte. Siden det var Bjørnsonjubileum i 1982, ble dette en ekstra interessant stopp. Turen gikk så Peer Gynt-veien over fjellet med middagsstopp på Gålåseter Fjellkro, og deretter gjennom Espedalen med stopp i jettegropene «Helvete» tilbake til Elverum.

Omlegging av taket på Klokkergårdslåven.

Foto: O. T.L.

Det nye garasjebygget på museets nordside.

Foto: T. D.

3. Arbeid på museumsområdet. Vedlikehold og utbygging

Den store oppgaven som er utført ute er omlegging av taket på Klokkergårdslåven. Låven er oppført ca. år 1800 med torvtak. Det er senere lagt teglstentak over torvtaket. Etter hvert har det blitt lekkasje i taket, og det ble nødvendig med en total omlegging, med oppretting, nytt bordtak, nye stenlekker og omlegging av stenen på yttertaket. Låven tjener som en bruksbygning og som magasin for båter og andre store gjenstander.

På flere andre bygninger er det skiftet ut ødelagt taksten. Det er ellers hogget og ryddet langs elvebreddene på Prestøya og Klokkergården.

Innendørs har vedlikehold og innredningsarbeider pågått i vinterhalvåret. Ganske omfattende malings- og lakkeringsarbeider er utført i akvariet både i publikumsrommet og på baksiden. Mange av pallene i utstillingene er også malt opp igjen. Spiserommet i underetasjen har fått en total renovering med nytt golvbelegg, maling m.m.

I magasinet er avdelt et nytt konserveringsrom på 6×10 m hvor det er montert arbeidsbenker, hyller, avtrekksvifte og innlagt vann og avløp. Det er innkjøpt noe utstyr, først og fremst med tanke på jernkonservering.

Arbeid med oppdeling av nye verkstedkontorer i underetasjen i nyfløyen er påbegynt. Arkivhyller er også montert i flere arkivrom. Det er forvalter Håkon Sæle som har ledet alle bygnings- og håndverksarbeider.

Det lenge planlagte garasjebygget på nordsiden av museumsbygningen ved siden av nedkjøringen til underetasjen ble bygget i 1982 av entreprenørfirmaet Martin M. Bakken. Arkitektfirmaet Duus, Thorstensen og Egeberg laget tegninger og beregninger etter planer utarbeidet av Jostein K. Nysæther. Byggearbeidet startet i overgangen sept./okt., og prosjektet ble stort sett gjennomført innen utgangen av 1982. Skyvedør, blikkenslagerarbeidet og elektriske installasjoner sto igjen ved årets utgang. Under garasjeenheten er det bygget et kjellerrom på 90 m^2 som skal tjene som arkiv. Selve garasjeenheten er på 15×6 m og gir plass for museets traktor, tilhengere, søppelcontaineren og redskaper og utstyr som brukes i uteanlegget. Det nye tilbygget vil totalt komme på ca. kr. 250.000.—. Utbyggingen er finansiert ved tilskudd fra skogbrukets rentemidler.

4. Samlingene og utstillingene

Taket på Jølsternaustet raste ned p.g.a. snøtrykket, og dette er derfor lagt helt om. Undertaket er satt istand, og det er lagt ny grunnmursplast, ny never, nye moldvarder, nye vindskier og ny torv.

Fløtningselv i miniatyr. Straks vårsolas stråler hadde fortært de siste rester av snø på barnas lekeareal, startet oppbyggingen av miniatyrfløtningselva. Stein med tildels grove dimensjoner ble hentet fra Løten, Stange og Ringsaker. Elveleiet ble dekket med spesialplast og filt. Så begynte det møysommelige murearbeidet. «Sålen» i elvebunnen fikk både armering og små dreneringsrør som utrustning mot tælen. Atskillige tonn betong ble blandet og fremkjørt av Eldar Sæle. Jan Ivar Martinsen utformet elveløpet med hendene — tomme for tomme — et arbeid som tok to måneder. Et lite pumpehus ble anlagt helt nede ved Glomma. Og da representantskapet møttes den 16. juni,

Elever fra 3A ved Frydenlund skole innvier fløtningselva under representantskapsmøtet 16. juni. Foto: O. T. L.

rislet og rant det på barneområdet. Klasse 3 A ved Frydenlund skole var invitert til å demonstrere anlegget. Utover sommeren kom de nødvendige filtere på plass, og i tillegg en flottøranordning som skal hindre oversvømmelse. På høstparten ble det montert en solid, liten sprengverksbru, og elvebredden ble tilsådd. Først sommeren -83 blir anlegget for alvor åpnet for små og store tømmerfløtere.

Fisk av grovt tømmer. Fiske«skulpturen» som er reist i tilknytning til elva, forestiller hverken hval eller flygefisk. Størrelsen til tross — det er en laksefisk, noe som forhåpentligvis fremgår av kroken i nerkjeften. Denne «skulpturen» kan en klatre og ri på.

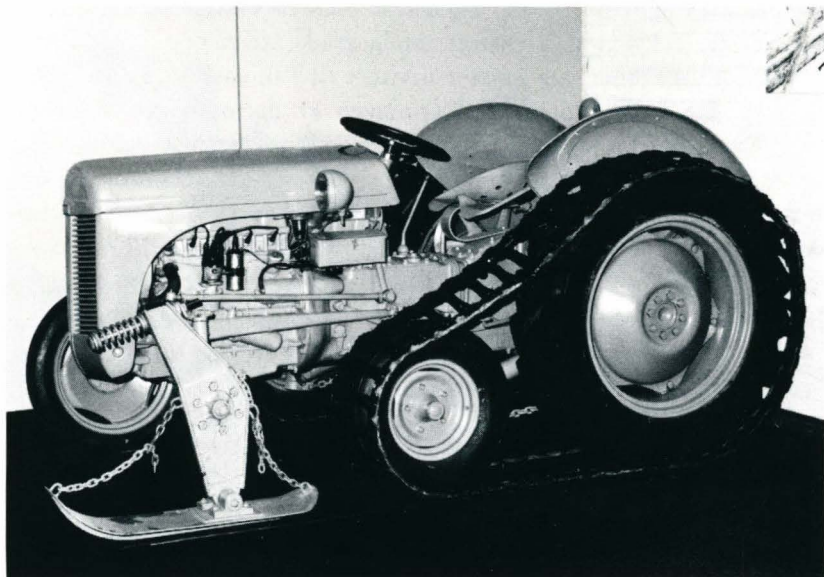
Jan Ivar Martinsen har laget en utstilling om råtesopper på skog og tømmer. Faglige konsulenter har vært skogbruksplanlegger Roar Galaaen ved Glommen Skogeierforening og forsker Kåre Venn ved Norsk Institutt for Skogforskning, disse har også foretatt innsamling. Finn og Helga Roll Hansen ved NISK står for en stor del av billedmaterialet. Emnet råtesopper er både stort og vanskelig å tilrette-

legge for menigmann. Vi har forsøkt å velge ut viktige og karakteristiske arter. Tekstene har i størst mulig grad fått et populært tilsnitt.

Den 13. oktober var museet invitert til Eikmaskins nyanlegg på Kongsvinger i forbindelse med åpningen av dette. Styrets formann Ivar Aavatsmark, Jostein K. Nysæther og Tore Fossum deltok. Som et ledd i åpningsmarkeringen mottok Norsk Skogbruksmuseum som gave fra Eikmaskin en såkalt «Gråtass», en Ferguson traktor med ski og halvbelter fra ca. 1950. Slik startet bruken av jordbrukstraktoren som tømmertransport i skogen. Ski og halvbelter er en gave fra Norsk Institutt for Skogforskning. Overrekkelsen ble foretatt av administrerende direktør Egil Eik. Deretter overrakte direktør Brattfoss i Elkem en av de første entromlede vinsjer konstruert av Johs. Sandvik, og direktør Per Igland overrakte en av sine første totromlede vinsjer. Konsulent i Eikmaskin, Henry Wålberg, hadde laget et lysbildeSerie på 70 bilder om den driftstekniske utviklingen på tømmertransportens område fra 1947—1957. Denne sammen med et

«Tømmerfisen» løftes på plass i lekearealet. F. v. Eldar Sæle, Håkon Sæle, Ottar Høiby, Jan Ivar Martinsen. Foto: O. T. L.

«Gråtass», museets Ferguson traktor med ski og halvbelter. Traktoren er en gave fra Eikmaskin, ski og halvbelter er gitt av Norsk Institutt for Skogforskning.

Foto: T. D.

teksthefte ble også overrakt museet. Det ble holdt takketaler av styrets formann og museumsdirektøren.

Prosjektet med å sikre fangsthytta Camp Helene på Jan Mayen har det vært arbeidet med også i hele 1982. Saken har blitt behandlet av Kulturverndepartementet og Forsvarsdepartementet. Det har også vært holdt møte med Miljøverndepartementet om saken. Det hele har dessverre endt med at den interessante fangsthytta ikke tillates flyttet til Norsk Skogbruksmuseum.

Det er registrert i alt 305 gjenstander fra nr. 6250 til 6555. Det er brukt kr. 37.362.— til innkjøp av museumsgjenstander. Av innkjøp må særlig nevnes våpen og kniver.

Bjørn Bækkelund (sivilarbeider) har etnologi mellomfag og har hatt ansvaret for gjenstandsregistreringen, innføring i aksjonsprotokollen og utfylling av gjenstandskort. Alt nyinnkommet materiale er fotografert og ferdigregistrert, men det gjenstår å registrere en del tidligere innkommet materiale.

5. Bibliotek og arkiv

Gjennom kjøp, gaver og bytteforbindelser har biblioteket i 1982 hatt en tilvekst på 633 nummer, fordelt på 299 monografier (enkeltstående bøker og småtrykk) og 334 periodika. (Tallene for året før var henholdsvis 504 — 420 — 84, men tallene for periodika er nok ikke helt sammenliknbare.) Periodika fordelte seg på 71 årbøker (lokalhistoriske og museale), 187 tidsskriftårganger (av disse utgjorde et antikvarisk innkjøp av «Ymer» 97 årganger, mens den resterende halvparten var løpende tidsskrifter), 47 årsmeldinger (fra organisasjoner, institusjoner og bedrifter) og 29 rapport- og skriftserier.

Museets boksamlinger teller nå 12 000 bind.

Av større og verdifulle innkjøp må i første rekke nevnes de 97 første årgangene (1881—1977) av det svenske tidsskriftet «Ymer» (utg. av Svensk Sällskap för Antropologi och Geografi). Videre er Kristianias historie i 5 bind blitt kjøpt inn antikvarisk. Det samme gjelder noen små, men svært interessante hefter fra tidlig i forrige århundre om jakt- og fangstmetoder.

Den største bokgaven i 1982 (100 nummer) var Håkon Sætrangs samlinger som museet fikk overta gjennom Aust-Agder skogselskap. Av givere ellers kan vi nevne Olav Thingstad (15 nummer), Andreas Vevstad (15) og Landbruksmuseum i Praha (14).

I 1982 ble det brukt kr. 42.145,71 til biblioteket. Av dette gikk ca. 60 % med til innkjøp av litteratur og innbinding og ca. 40 % til abonnement på tidsskrifter. Det er blitt kjøpt inn en stor frittstående, dobbeltsidig Reska reol på hjul, men ellers er det brukt bare ubetydelige beløp til anskaffelse av utstyr og materiell til biblioteket.

Arbeidet med å systematisere og få til en praktisk tjenlig oppstilling av litteraturen fortsatte i 1982. Dette arbeidet er nå i hovedsak gjennomført. Det står likevel igjen å merke hyllene, lage oversikter over oppstillinger o. l., slik at det blir lettere å orientere seg om hvilken litteratur som finnes og hvor den er plassert.

Biblioteket har ingen kortkataloger, og det vil knapt bli aktuelt å lage tradisjonelle, manuelle kataloger. En må kunne gå ut fra at museet i løpet av noen år vil ta i bruk EDB som hjelpemiddel på en rekke områder, bl. a. også for registrering av litteratur og arkivalia og produksjon av ulike typer kataloger. Innkommet litteratur vil

derfor som hittil bare bli registrert i tilvekstprotokollen og katalogen for løpende periodika.

Som tidligere har biblioteket også i 1982 lagt vekt på å holde seg ajour med innbinding av sentrale tidsskrifter og årbøker. Samtidig har en forsøkt å avse nødvendige midler til innbinding av eldre litteratur. All innbinding utføres nå av A/L Biblioteksentralen. En del tidsskrifter, småtrykk o. l., som det ikke vil være aktuelt å binde inn, er sortert og satt i kassetter.

Museets bibliotek har etter hvert utviklet seg til å bli et rikholdig fagbibliotek, men ennå er det felter som må dekkes langt bedre. Det gjelder bl. a. bibliografier, nyere handbøker innenfor både natur- og kulturhistorie, akvarielitteratur m. m.

Museet får jevnlig forespørsel fra publikum om litteratur om ulike emner. I 1982 har en blant annet derfor fortsatt med å utarbeide kortere litteraturlister om ofte etterspurte emner, som f. eks. tjære- og trekolbrenning, sosiale forhold i skogen, arbeidskonflikter i skogbruket m. m.

Uten fast bemanning har det også i 1982 vært nødvendig å drive bare begrenset utlån til publikum. Innlån fra andre bibliotek har i hovedsak vært fra Glomdalsmuseets bibliotek og via Universitetsbiblioteket i Oslo.

Biblioteket har vært hyppig benyttet som møtelokale både av museet selv og av folk utenfra. I studieøyemed er lesesalen i det vesentligste blitt brukt av skoleelever og studenter i forbindelse med oppgaveskriving.

Biblioteket har i løpet av året etablert et positivt faglig samarbeid med biblioteket på Glomdalsmuseet, som har egen bibliotekar. Vi har på denne måten fått verdifull bibliotekfaglig veiledning. Foruten å omfatte gjensidig informasjon er det tanken at dette samarbeidet også skal føre til en viss samordning av litteraturinnkjøp og abonnement på periodika.

Helt på slutten av året ble det holdt et eget bibliotekmøte, der også bibliotekar Guri Velure fra Glomdalsmuseet deltok. Diskusjonen på dette møtet var nyttig med tanke på både praktisk organisering av virksomheten ved biblioteket og for målsetting og tanker omkring framtidig utvikling av det.

Øivind Vestheim deltok 9.—11. september i et kurs, «Det moderne arkiv» (om bruk av EDB i bibliotek og arkiv), arrangert av Hedmark distriktshøgskole.

Bemanning. Øivind Vestheim har hatt hovedansvaret for biblioteket siden 1.4. For at arbeidet med biblioteket ikke skulle ta for mye av hans arbeidstid til fortrenghet for andre oppgaver, har Kari Q. Andersen de siste månedene av året stått for registrering av innkommet litteratur. Per Skaare har deltatt i arbeidet med å sortere og systematisere jakt- og skogbrukslitteraturen samt vært med på å vurdere innkjøp av nyere skogbruksfaglig litteratur.

Bemannings situasjonen ved biblioteket er svært utilfredsstillende, og behovet for en kombinert stilling som bibliotekar/arkivar blir bare større for hvert år som går. De tjenester som en fagbibliotekar ville kunne yte, ville være til stor hjelp og stimulanse i forsknings- og utviklingsarbeid og annen virksomhet ved museet. Det er også stort behov for å kunne ivareta og utnytte arkivalia bedre enn i dag. Til tross for at museets bibliotek ikke blir aktivt markedsført, er det likevel en stadig økende pågang etter bibliotekets tjenester utenfra både fra enkeltpersoner og institusjoner.

6. Publikasjoner

Museet ga ut sin særpublikasjon nr. 6 på slutten av året, Andreas Vevstad: Bjørnejegeren Olav Tverstøyl. Soga om mannen og jegeren etter hans egne dagbøker og brev, avisartikler o. l.

Bjørnejegeren Olav Tverstøyl (1845—1938) fra Åmli i Aust-Agder er en av de få jegerne som har etterlatt seg skriftlige opptegnelser. Han førte dagbøker og skrev og samlet på samtidige historier om seg selv. I boka får vi førstehåndsberetninger om hans mange jakter, regnskaper fra jaktturene, korrespondanse med andre jegere, og i blant — fine naturskildringer. Olav Tverstøyl var en allsidig mann, og med nærmere hundre felte bjørner er han en skikkelse som ruver i vår jakthistorie.

Det er Olav Tverstøyls eget materiale som er samlet i denne boka. Da vi ikke har — eller kan vente å finne — tilsvarende materiale etter andre jegere, er dette en enestående bok i norsk og nordisk jakt-historie. Det er også hverdagshistorie fra de bygder der Olav Tverstøyl jaktet i siste halvdel av forrige århundre.

Bjørnejegeren Olav Tverstøyl med bjørnerifle og hunden «Storm», 1894.

Det var på denne bakgrunn at Norsk Skogbruksmuseum i 1978 ga Andreas Vevstad i oppdrag å skrive boka om bjørnejegeren Olav Tverstøyl, mannen, jegeren og samtiden. Vevstad hadde gode forutsetninger for dette gjennom sitt lokalkjennskap til miljø og språk, garder og slekter i de distrikter hvor Olav Tverstøyl utøvet sitt virke.

Boka har et rikt illustrasjonsmateriale som forsterker bildet av jegeren, jaktene og miljøet. Gode kart både foran og inne i boka gir en fin oversikt over bjørnetraktene i Aust-Agder og Telemark hvor jaktene foregikk.

Det er lagt vekt på å fremheve lokale ord og uttrykk, og det finnes en liste med ordforklaringer bak i boka.

Andreas Vevstad har nedlagt et stort arbeid med boka, som museet er meget takknemlig for.

Gjermund Seldal, Innjordnet i Åmli, søstersønn til Olav Tverstøyl, har tatt vare på et stort og viktig materiale etter sin onkel, som er stilt til disposisjon for boka. Han har også vært en viktig kilde når det gjelder opplysninger om bjørnejegerens liv og virke.

Utgivelsen av boka er finansiert bl. a. med tilskudd fra Åmli kommune, Aust-Agder Sparebank, landbruksnemndene i Åmli, Froland, Nissedal og Fyresdal og Nidarå Tømmersalslag.

Det ble holdt pressekonferanse på bjørneboka 17.11. i kommunehuset Elvarheim i Åmli. Til stede var bl. a. ordfører Gunnar Halvorsen, formann i kulturstyret Jorunn Kløvfjell, fylkesskogsjef Paul Reine, herredsskogmester Sigurd Birkeland og Olav Tverstøyls slektninger Gjermund og John Seldal m. fl. Fossum orienterte om museets publikasjonspolitik og presenterte boka. Andreas Vevstad ga et bilde av bjørnejegeren Olav Tverstøyl, jegeren, zoologen, skribenten og mennesket. Det ble lest bruddstykker fra boka og orientert om bl. a. dialektord og uttrykk. Gjermund Seldal, 87 år, søstersønn av bjørnejegeren, takket på vegne av familien Andreas Vevstad som forfatter og Norsk Skogbruksmuseum som utgiver av boka. Det ble ellers holdt takketaler av fylkesskogsjef Paul Reine og ordfører Gunnar Halvorsen for det kulturhistoriske og lokalhistoriske stoff som er samlet, bearbeidet og formidlet gjennom boka.

Bjørneboka har fått en bred omtale i dagspresse og fagpresse og har hatt et meget godt salg, særlig i Aust-Agder og Telemark.

Årbok nr. 9 som ble utgitt på slutten av året 1981 har også hatt det meste av presseomtalen og salget i år. Dette er årsaken til at regnskapet viser at publikasjonssalget er på nærmere kr. 200.000.—.

7. Feltarbeid og annet faglig arbeid

Det har vært foretatt flere befaringer for å gi uttalelse om kulturvernsspørsmål. Den 7. mai var det befaring og møte om bevaring av kulturminner på gården Isi i Bærum. Fossum var spesielt tilkalt p.g.a. en ulvestue som ligger på gården og som kan bli ødelagt ved mulig omdisponering av arealet. Riksantikvaren, Universitetets Oldsaksamling og Norsk Skogbruksmuseum har gått sammen om å få utført en utgraving av dette interessante kulturminnet. Utgravingen er utført av arkeologistudent Unni Blegen Walhovd med Bjørn Bækkelund ved Norsk Skogbruksmuseum som assistent. Det er en stor ulvestue med grunnflate 3.2×3.2 m. Det er funnet trerester, og prøve er sendt til radiologisk datering. Gravearbeidet er hovedsakelig bekostet av Riksantikvaren. Bærum kommune har stilt midler til disposisjon for en

Utgraving av ulvestua på Isi. Unni Blegen Walhovd og Bjørn Bækkelund i arbejde. Foto: Edv. K. Barth.

Slusene ved Hogga i Skiensvassdraget. Båten «Victoria» var 100 år i 1982.

Foto: O. T. L.

rekonstruksjon av ulvestua som skal gjøres i 1983. Dette blir særlig gjort av pedagogiske grunner. Det vil bli publisert en artikkel om ulvestua og utgravingen i museets årbok nr. 10.

I dagene 8.—11. juni deltok Fossum i Nordisk Skogkongress, ekskursjon nr 11 med tema: «Hvordan man informerer skole og offentlighet om skogen og skogbruket». Fossum holdt et innlegg om Norsk Skogbruksmuseum og den formidling museet driver. «Skogen i skolan» er et fellesprosjekt for Finland og Sverige som museet vil følge og dra nytte av. Det ble gitt reisestøtte av Det norske Skogselskap som anmodet Fossum om å delta.

Den 28.—29. juni var Fossum på befaring av Skiensvassdraget og Bandak—Nordsjøkanalen sammen med representanter for Olje- og energidepartementet, Miljøverndepartementet og Riksantikvaren. Kanalene med bygninger og anlegg i Skiensvassdraget skal bevares og får karakter av museum. Befaringen foregikk delvis med den hundre år gamle båten Victoria og delvis med bil. Det er meningen

at fløtningshistoriske registreringer med fotografering og intervjuing skal fortsette i 1983.

I juni ble det også foretatt befaring av Gutulisetrene. Miljøvern-departementet har stilt midler til disposisjon for restaurering av seterhusene på Nedpåvollen som ligger helt ned mot Gutulisjøen. De hus som skal restaureres er løe, smådyrfjøs, kjøllhus, fjøs og seterstue, — videre løe på Oppåvollen og tre seterhus på Lillebovollen. Trysil—Engerdal har nå fått distriktskonservator som tar seg av det faglige tilsyn med restaureringsarbeidene. Restaurering av Gutulisetrene i Gutulia nasjonalpark er et eksempel på hvordan samspillet mellom naturvern og kulturvern kan gjøres på en fin måte.

I juli var Fossum på befaring av Håkåseterdammen i Vestre Gausdal som har tilhørt Ljøra-Gausa Fellesfløtningsforening og som nå er overtatt av Vestre Gausdal Skogeierlag. Herredsskogmester Jarle Bye og representanter for skogeierlaget var med på befaringen. Håkåseterdammen er en nåledam med to flomløp, og det hører damstue til. Det er ønskelig å få restaurert dammen og få holdt både den og damstua vedlike. Restaureringsarbeidene antas å komme på ca. kr. 65.000. Det fins tegninger av dammen som letter restaureringsarbeidene. Vestre Gausdal Skogeierlag vil stå for finansiering, restaurering og vedlikehold.

I tiden 18.—21. juli ble det sammen med Andreas Vevstad foretatt befaring i Åmli og Nissedal for å oppsøke steder hvor Olav Tverstøyl har jaktet bjørn. Det ble tatt mange fotoopptak, og også samlet inn fotografier for museets særpublikasjon nr. 6 om bjørnejegeren Olav Tverstøyl fra Åmli.

Den 2.—3. juli ble det gravet ut en stokkebåt i Grevsjøen i Søndre Land under ledelse av Fossum. Som hjelp til ugraving, transport m.m. deltok Kristian Bjor med familie som har hytte ved Grevsjøen. Kristian Bjors sønn oppdaget båten stikkende opp av myr i strandkanten. Ivar Bjor og Lars Nordraak deltok også ved utgraving og transport. Båten ble gjort flytende ved at det ble puttet isoporplater under og slik ble den slept til land. Den er 3.77 m lang og største bredde er 59 cm. Den har et skott bak med et hull, antagelig for båtfeste. Den radiologiske datering av båten er 1170 ± 70 år. Den forteller om fiske og ferdsel i Grevsjøen i ca. år 800 eller i tidlig Vikingetid.

Stokkebåten i Grevsjøen hevet ved hjelp av isoporplater. F. v. Tore Fossum og Ivar Bjor.

Foto: Arne Sjøheim.

I tiden 20.—25. august var det befaring av fangstanlegg m. m. i Lesja sammen med Øystein Mølmen, fylkeskonservatoren i Oppland, Lesja Fjellstyre og Lesja Bygdemuseum. I Lordalen har Øystein Mølmen registrert et betydelig antall reingraver og et massefangstanlegg ved Bergebu. Det er også registrert steinbuer og bågastiller i området. Registreringene vil bli publisert av Mølmen sammen med andre fangstregistreringer.

I september ble det foretatt befaring av Hådalssvassdraget fra Femund til Gjøsvika ved Røros med tanke på restaurering og vedlikehold av enkelte av fløtningsinnretningene. Allerede i 1764 ble strekningen fra Kalven i Femundsjøen til Feragshåen gjort fløtbar ved hjelp av kanaler og tømmerrenner. Kanalen fra Femund til Lorthølet er gravet ut og har tømret bunn og sider som en fløtningsrenne. Den har så stor bredde, 1.60 m i bunnen og 2 m øverst, at varpebåten kunne gå den. Langs de andre tømmerrennene, Lorthølerenna, Litjrenna og Langtjønnrenna er det bygd varpebaner av kavler som

Kanalinntaket fra Kalven i Femund. Kanalen var ca. 2 m bred slik at varpebåten fikk plass. Foto: T. F.

Jørgen Jensvoll og Johan Hallstein Elgåen kjører tømmer med bakk og geit. Fra filmen om tømmerkjøring med hest. Foto: O. T. L.

varpebåten ble dratt på. Det er godt håp om at kanalen fra Femund til Lorthølet blir restaurert av Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen. Museet vil også gjøre sitt til at de andre rennene og fløtningskoiene kan bli holdt vedlike. Fløtningen i Hådalssvassdraget pågikk i 200 år og er ikke minst teknisk sett særlig interessant.

I forbindelse med Rørosoppholdet var det befaring på Mølmannsdalen hvor en jernblestergrop nylig var blitt påvist og registrert. Laksefiskervillaene på Langlete og Dragåsøyen i Gauldalen ble befart samtidig. Museet har blitt spurt om de vil overta bygningen på Langlete, men det beste er at den blir bevart der den står.

Fossum har vært fagkonsulent for en film om tømmerkjøring med hest. Filmen er produsert av Statens Filmsentral i samarbeid med NKKMs filmkomite. Det er tatt opptak i hestedriftene i Femund Skogforvaltning, Løten Almenning og ved Tvedestrand i Aust-Agder. For å få med den historiske utviklingen ble museets gamle lunne- og fremkjøringsredskaper brukt. Filmen vil først bli ferdig i 1983.

Christian Andersen har hovedtyngden av sitt felt- og forskningsarbeid knyttet til akvariet. I første rekke gjelder dette innsamling av fisk fra ulike lokaliteter og forskningsstasjoner. Viktig er det imidlertid også å ta hånd om de erfaringer som driften av en enhet som «Fra fjell til fjære» gir, med tanke på kvalitetsforbedring og nivåheving, samt å formidle videre kunnskap om denne form for akvariedrift i den utstrekning andre kan ha behov, nytte og glede av det. Kapasiteten er for dårlig til inngående vitenskapelige studier ved dette anlegget. Mange av fiskeartene i akvariet har man imidlertid begrenset kunnskap om hva angår adferd, tilpasning og overlevelsessevne under forhold som vi kan tilby hos oss. Den stadige trafikken såvel i publikumsavdelingen som ved karantenekarene fører naturlig nok med seg noe mere «slitasje» på fisken enn under naturlige forhold. Hva som skjer, hvorfor og hvordan prøver vi å fange opp.

Forskningsrettet arbeid utføres også i flere vassdrag i forbindelse med laks, sjørret og sjørøyes reaksjon på vassdragsregulering. Å-elva i Nordland står særlig sentralt i denne sammenheng.

Øivind Vestheim var i mai på befaring i verkstedet og heimen etter avdøde knivmaker Trygve Norstrøm på Øiermoen i Kongsvinger. Norstrøm lagde knivskrift av elgbein og neverlammer og flettet slire av never.

I slutten av juli besøkte Vestheim Sogn Folkemuseum i Kaupanger. I august og september foretok han sammen med fotograf Ljøstad en omfattende fotografisk registrering og annen dokumentasjon av fløtinga i Haldenvassdraget. Det ble gjort 500—600 opptak i svart/hvitt og 2—300 i fargedias. Det ble dessuten tatt noen notatintervjuer med fløterne og gjort forskjellige registreringer. Også deler av fotoarkivet til Haldenvassdragets Fløtingsforening og Haldenvassdragets Kanalselskap ble gjennomgått sammen med direktør Tore Paulsen-Næss. Videre intervjuing med lydband, registreringer og arkiv- og litteraturstudier vil bli fortsatt i 1983.

Vestheim har vært med i forarbeidet til museets årbok nr. 10, som kommer ut i 1983. Han gikk også gjennom manuskriptet til særpublikasjon nr. 6, «Bjørnejegeren Olav Tverstøyl» av Andreas Vevstad, og ga råd i denne forbindelsen.

Tømmerslep på Tordivelen, Haldenvassdraget. Båten heter «Mette Meng».

Foto: O. T. L.

Vestheim har tatt opp igjen arbeidet med å tilrettelegge og bearbeide faglig det store og svært verdifulle intervjumaterialet fra Trysil og Engerdal (jfr. årsberetningen for 1980, s. 23).

Vestheim har videre arbeidet med å etablere og utvikle kontakt med universitets- og høyskolemiljøer samt å videreføre de forbindelser museet allerede har på dette feltet. Blant kontakter for museet kan nevnes Historisk institutt ved Universitetet i Oslo og Samtidshistorie-seksjonen ved Oppland Distriktshøgskole.

Vestheim har også drevet litteraturveiledning og annen faglig veiledning overfor ansatte ved andre museer, studenter, skoleelever og andre.

Som nyengasjert i stillingen som amanuensis har Vestheim brukt en vesentlig del av sin tid til å drive litteratur- og arkivstudier ved museet, og ellers sette seg inn i museumsfaglige og -administrative gjøremål. Han har dessuten hatt hovedansvaret for ordning og drift av biblioteket (se eget kapittel om dette).

Andre forskningsoppgaver. Museet har fått gjennomført fire radiologiske dateringer. Den ene er datering av et elghorn funnet 2 m ned i en myr på gården Gransletten i Vingelen. Dateringen viste 7920 ± 120 år. Funnstedet er på ca. 700 m.o.h., altså over Nedre Glåmsjøs vannspeil som lå på ca. 650 m.o.h. Funnet forteller om elgens innvandring til Nord-Østerdal etter siste istid. Museet har tidligere datert flere fossile elghorn. De to siste er fra Løten og er henholdsvis 8000 og 8500 år gamle. Det er Steinar Bakken, Vingelen, som har levert inn hornet til museet.

På Jønsberg landbruksskole er funnet det som antas å være en lukket drensgrøft av einerringer. Einerringer ligger tett etter hverandre og danner et rør. Den radiologiske dateringen viser en alder på 920 ± 50 år. Hvis antagelsen er riktig, forteller funnet om avansert jordbruk på overgangen mellom Vikingetid og Middelalder. Det arbeides med å få til en arkeologisk utgraving i 1983. Det er Oddmund Rønningsbakken fra Vallset som har rapportert om funnet og levert inn to einerringer til museet.

På gården Bjørke i Ullensaker kom en eikestokk for dagen under bakkeplanering. Den lå på ca. 3 m dyp godt bevart i leire, sannsynligvis i sin tid tatt av leirras. Den radiologiske datering viser 2540 ± 60 år. Leirraset har antagelig skjedd i slutten av bronsealderen på et tidspunkt da årsmiddeltemperaturen var langt høyere enn nå med vilkår for eik på Romerike. Det finnes ikke naturlig eik i dette området i dag. Museet har stått i kontakt med kulturkontoret i Ullensaker og med eieren av Bjørke, Kristian Lyssand.

Den fjerde radiologiske dateringen gjelder stokkebåten fra Grevsjøen i Søndre Land som viste en alder på 1170 ± 70 år, og som er omtalt foran.

Ved Nysetra i Dovre kommune ca. 1030 m.o.h. er det funnet furutømmer i myr. Professor Ulf Hafsten har fått datert en av stokkene, og alderen viser 8240 ± 100 år. Johs. Domaas, Dombås, har på vegne av museet fått gravet opp en del av stokken (4.55 m) og transportert den til bilveg. Egil M. Kristiansen har vært museets kontaktmann i denne saken og sørget for at den har kommet til museet. Etter konservering skal den plasseres i avdelingen for treslagenes innvandringshistorie.

Myrfunn av furutømmer ved Nysetra på Dovre.

Foto: E. M. K.

8. Skogpris

Under åpningen av Skog og Tre 24.11. ble Tore Fossum overrakt Eidsvold Værks Skogpris i Universitetets Aula for sitt arbeid med Norsk Skogbruksmuseum. Prisvinnerkomiteen sier bl. a. i sin innstilling: «Tore Fossum har etter komiteens mening i høy grad bidratt til å bringe informasjon om skogbruket i videste forstand. Han har lagt for dagen en sterk personlig interesse i dette arbeidet og nådd frem til grupper i samfunnet som tradisjonelt har stått skogbruksnæringen forholdsvis fjernt.» Prisen ble overrakt av kronprins Harald.

9. *Representasjon, foredrag, forfatterskap*
Komiteer og representasjon

1. Komiteen for oppretting av et norsk landbruksmuseum avga sin innstilling i desember 1982. Innstillingen skal nå sendes ut til høring. Komiteen vil være i funksjon til museet er formelt etablert, antagelig i overgangen 1983/84. Fossum er medlem av komiteen.
2. NKKMs filmkomite hvor Fossum er medlem har produsert 4 nye kulturhistoriske filmer i 1982. Filmene distribueres gjennom Statens Filmsentral.
3. «Musea i Hedmark» er en sammenslutning av de 19 museene i Hedmark. Fossum er formann. Museumsplanen for Hedmark er revidert i 1982. Den vil bli en del av den samlede kulturplan for fylket. Øivind Vestheim har deltatt ved utformingen av museumsplanen.
4. Norsk Museumspedagogisk Forening. Christian Andersen har vært formann i fire år, og takket av i 1982. Under årsmøtet på Solstrand ved Bergen ble det holdt et seminar over temaet «Vandreutstillinger».
5. «Second International Symposium on Regulated Streams» hvor Christian Andersen deltok ble arrangert av Universitetet i Oslo.
6. European Group of Aquarium Curators (EUAC) holdt møte i oktober i Amsterdam. Christian Andersen deltok og hadde et reisestipend på kr. 2.000.— fra Norske Naturhistoriske Museers Landsforbund. Han var invitert til å holde foredrag om akvariet ved Norsk Skogbruksmuseum.
7. Under Norges Jeger- og Fiskerforbunds policykonferanse på fiskesektoren i november var Norsk Skogbruksmuseum representert ved Christian Andersen.
8. Vandreutstillingen «Viltstell — skogbruk» skal gjennomføres av en faggruppe med representanter for Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Landbrukets Utmarkskontor og Norsk Skogbruksmuseum. Christian Andersen fungerer som gruppens koordinator og sekretær.
9. Ved Norske Naturhistoriske Museers Landsforbunds årsmøte i Trondheim og på Kongsvoll i sept./okt. var museet representert ved Christian Andersen.

10. Norske Kunst- og Kulturhistoriske Museers årsmøte ble holdt i Ålesund i september. Jostein K. Nysæther og Tore Fossum deltok fra museet.
11. Christian Andersen er sensor ved Statens Skogskole Evenstad i ferskvannssøkologi og fiskestell, ved Nordland Distriktshøgskole i ferskvannssøkologi, og er konsultativt medlem i «Skole-nemnda for natur og miljø i Hedmark».
12. I et fellesmøte for Skogbrukets kursinstitutt og Norsk Skogbruksmuseum for å drøfte undervisningsspørsmål og samarbeid, deltok Jostein K. Nysæther, Christian Andersen og Tore Fossum. Møtet ble holdt på Honne.
13. I et seminar på Jønsberg landbruksskole med tema «Skolen og landbruket» var museet representert ved Jostein K. Nysæther.
14. I et fellesmøte for museene i Hedmark og Oppland på Toten Museum for bl. a. å drøfte norsk museumsstruktur deltok Jostein K. Nysæther, Øivind Vestheim og Tore Fossum.
15. Ved et seminar om Klevfos Industrimuseum i september deltok Øivind Vestheim for museet.
16. Under årets «Skog og Tre»-møter i Oslo deltok Øivind Vestheim og Tore Fossum.
17. I EDB-utvalget oppnevnt av «Musea i Hedmark» for å utrede bruk av EDB ved forskjellige typer av museumsarbeid sitter bl. a. Øivind Vestheim og Egil M. Kristiansen med sistnevnte som koordinator.

Foredrag og forelesninger

- Tore Fossum: Litt om Norsk Skogbruksmuseums virksomhet i Lågens Tømmermålings distrikt under årsmøtet i Lågen Tømmermåling i Larvik i april.
- Tore Fossum: Om bjørk og neverarbeider i Hedmark Fylkeshusflidslag i april.
- Tore Fossum: Tømmerkjøring med hest. Forelesning for etnologistudenter.
- Jostein K. Nysæther: Trekol- og tjærebrenning. Fet Historielag, og for etnologistudentene.
- Jostein K. Nysæther: Friluftsamlingene på Prestøya. Bjerkely ungdomsskole.

- Christian Andersen: Akvariets plass i forsknings- og formidlings-tjenesten ved Norsk Skogbruksmuseum. Holdt for en rekke grupper på museet.
- Christian Andersen: The Aquarium «Mountain Lake to River Estuary» in the Norwegian Forestry Museum, Forestry, Hunting and Fishing. Holdt i organisasjonen EUAC (europeiske akvarieledere) i Amsterdam i oktober.
- Øivind Vestheim: Sosiale forhold i skogen. Forelesning for etnologistudentene, lærerhøyskole og skogskole.

Artikler

- Tore Fossum: Håndsaging av bord i Rørostraktene. Røros Museums Historielags årbok Fjell-Folk 1982.
- Jostein K. Nysæther: Norsk Skogbruksmuseum og undervisningen. Norsk Skoleblad.
- Christian Andersen: Anmelding av 30 søndagsfilmer.

I serien «Jeg fant, jeg fant» har museets ansatte skrevet følgende artikler:

- Tore Fossum: «Neversko i Austmarka-myr»
«Makalaus, bjørnerifle med 15 sølvstifter i kolben»
«Furunålsballer»
- Egil M. Kristiansen: «Islegger»
«De odalske sletskøiter»
«Flagstadskøyter»
- Øivind Vestheim: «Svartkvist i tømmeret»
- Jostein K. Nysæther: «Steinøksa i Tøregga»
- Bjørn Bækkelund: »Grindalsfluefisket»

10. Temporære utstillinger og arrangementer

Østlandsutstillingen ble åpnet 21.3. av ordfører Kjersti Borgen. Under åpningen var det også musikk ved pianisten Bjørn Strandvold. Dette er den største utstillingen av bildende kunst etter Høstutstil-

lingen. Den ble vist tre steder på Østlandet. Først i Moss Kunstgalleri, deretter i Drammens Kunstforening og til slutt på Norsk Skogbruksmuseum frem til 18.4. Det var sendt inn til juryering 1276 arbeider, hvorav 193 arbeider fordelt på 161 kunstnere ble antatt. Utstillingen besto av 52 malerier, 52 grafiske blad, 23 tegninger, 31 skulpturer, 17 tekstilarbeider og 18 andre former. En av kveldene holdt kunstneren Tor Esaissen omvisning for ca. 40 interesserte. Det var stort besøk og godt salg på årets Østlandsutstilling.

Form Farge Fantasi ble åpnet 29.4. av stortingsrepresentant Ragnhild Q. Haarstad og med musikk av Vaclav Vicanek. Det var innsendt 370 arbeider innen tre, metall, keramikk, tekstil, glass og lær. Gjesteutstillere var tekstilkunstneren Annaliisa Silenti og keramikeren Anne Hansen. Innsendte arbeider til årets 3-F utstilling var kvalitetsmessig svakere enn tidligere, og det ble få arbeider igjen etter juryeringen. Den ble preget av det motsetningsforhold som det er

Fra *Form Farge Fantasi* 1982. Gjesteutstillere Annaliisa Silenti, stofftrykk og Anne Hansen, keramikk.
Foto: O. T. L.

mellom profesjonelle kunsthåndverkere og amatører. Av debatten omkring utstillingen synes det som om tidspunktet er kommet for å gi utstillingen et opphold inntil videre.

Gutta på skauen. Landslaget for lokalhistorie holdt kurs og landsmøte på Elverum Folkehøgskule 21.—23. mai. Fagtema under kurset var okkupasjonshistorie. Egil M. Kristiansen som er medlem av arbeidsutvalget for Historielaga i Hedmark tok initiativet til å få laget en okkupasjonshistorisk utstilling på Norsk Skogbruksmuseum med navn «Gutta på skauen», med bakgrunn i at landets store skoger var vesentlig for Milorgs store virksomhet under krigen. Glomdalsmuseet laget en utstilling med tema hverdagsliv under krigen. Hamar Arbeiderblad var medarrangør, og skaffet en mengde materiale fra okkupasjonstiden ved etterlysning gjennom avisens spalter. En rekke medhjelpere ble trukket inn, og spesielt må nevnes Leif Norberg som tegnet kart over alle flyktningerutene til Sverige, og Thor Engebretsen som lånte ut et betydelig gjenstandsmateriale fra sin private samling.

Utstillingen ble åpnet ved at tre instruktører fra Hærens fallskjermjegerskole i uniformer og utstyr som Linge-soldater landet i fallskjerm på plenen utenfor museumsbygningen. De brakte med seg en gramfonplate med en tale Kong Haakon holdt til hjemmestyrkene og det norske folk, inntatt i London i 1941. Kong Haakons tale ble sendt over museets høyttalere og gjorde et sterkt inntrykk på de flere tusen mennesker som var møtt frem.

Oberstløytnant Ernst Engh, som var Lingesoldat, fortalte om flyslipp og dramatiske opplevelser da han selv ble sluppet i fallskjerm over det okkuperte Norge og beskytt av tyske soldater.

For å vise den enorme utvikling som har skjedd siden krigen viste til slutt fire fallskjermhoppere, med moderne utstyr, hopp i fritt fall fra 7500 m høyde og med presis landing på plenen foran museumsbygningen.

Fylkeskultursjef Tor Kløvstad som selv var Milorgoffiser under krigen, åpnet selve utstillingen og sa bl.a.: «Utstillingen er viktig både for oss som opplevde krigen og for dem som har vokst opp senere. Den gir alle et inntrykk av hva et lite land kan utrette mot en stor krigsmakt og okkupasjon. Utstillingen forteller om samhold og utholdenhet summert opp i begrepet motstandsvilje mot ufrihet og

Fallskjermhoppere lander på plenen foran museet under åpningen av utstillingen «Gutta på skauen». Foto: O. T. L.

urett.» Etter åpningen holdt Leif Norberg, som var distriktssjef i Milorg, foredrag om flyktninge- og kurertrafikken under krigen.

Utstillingen ble stående til 1.11. og har blitt mye brukt av skolene, som har fått egne tilbud. Etter demontering på museet er den flyttet til Engerdal og skal senere gå inn som en del av Trysil Bygdetuns utstillinger. De to museene i samarbeid med Hamar Arbeiderblad har laget en vandreutstilling og et informasjonshefte trykt i avisen som vil bli et tilbud til skolene i Hedmark fylke. Det er Glomdalsmuseet som distribuerer utstillingen.

Keramikerer Arnfinn Strand fra Moss viste keramikkarbeider i museumshallen i tiden 19.6.—1.8. Museets sommerpublikum fikk oppleve en fin sommerutstilling. Utstillingen hadde et godt salg, særlig var keramikerens oljelamper populære.

Festspillutstillingene i august besto som vanlig av kunsthåndverksutstillingen *Treklang* med kunsthåndverkerne Benny Motzfeldt, glass, Adrienne Øwre, tekstil og Anne-Marie Ødegaard, porselen. Denne utstillingen holdes i andre etasje, mens *Bildende Kunstnere Hedmark* hadde sin utstilling i første etasje. Det deltok 22 kunstnere med tilsammen 58 arbeider. Utstillingen sto til 29.8., slik at en del klasser kunne benytte seg av den etter skolestart.

Jayanta og Nilanka Premachandra fra Sri Lanka stilte ut batikk, akvareller og oljemalerier i siste del av september. Det er tredje gang Premachandras stiller ut på museet. Den 11 år gamle Nilanka hadde sin egen batikkavdeling, og solgte alt som var utstilt.

Keramikeren Jørn Bakken stilte ut i forbindelse med årets juleutstilling. Han er en av våre beste formgivere innen keramikk i dag, og tilstreber å lage det unike i rendyrket form. Museets publikum fikk en vakker førjulsopplevelse gjennom Jørn Bakkens utstilling.

Konsserter. Fire av årets Festspillkonserter ble holdt på museet, Wolfgang Amadeus Plagges Trio, Unge Talenter, Det norske kammerorkester og Hedmarkskvelden. Musikkens Venners vår- og høstkonserter blir også holdt på museet, og i tillegg har lokale kor holdt sine jubileumskonserter i museumshallen.

Nyttevekstdagene på Skogbruksmuseet ble avviklet lørdag 12. og søndag 13. juni. Arrangementet ble i år tatt hånd om av det nyopprettede Interimstyret for dannelsen av lokallag av Nyttevekstforeningen i Elverum, med Kari Q. Andersen som koordinator. Det ble laget en egen utstilling som besto av:

- Akvareller og tekster om ville matplanter (av Hedvig Wright Østern)
- Tørkede og friske nyttevekster
- Plantefarget garn
- Litteratur (bøker og småskrifter).

Det ble dessuten invitert til en konkurranse om forslag til navn på Nyttevekstforeningens lokallag i Elverum.

Lørdag 12. juni ble det holdt en nyttevekstekskursjon på museumsområdet. Leder var Bibi Stang, Hamar, medlem av Hexeringen.

Søndag 13. juni var det demonstrasjon av matretter (urtekaker, neslesuppe og vassarvesalat) ved heimkonsulent Anne Råheim. Hjelpere var Anne Haave, Hanne Greve og Kari Q. Andersen. Interimstyret hadde plukket de grønne plantene som trengtes til demonstrasjonen. Dessuten ble filmen «Nyttevekster i farger» av Bjørn Breigutu vist i museets auditorium tre ganger.

Det var god interesse for Nyttevekstdagene, særlig samlet demonstrasjonen av matretter et nysgjerrig publikum.

De Nordiske Jakt- og Fiskedager kunne i år feire 20-års jubileum. «Viltstell og skogbruk» ble valgt som hovedtema. Som tidligere var arrangementet lagt til andre week-end i august (6.—8.8.).

«Skogsfugl og moderne skogsdrift» var tittelen på fredagens åpningsforedrag. Forsker Per Wegge fra Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk redegjorde meget inspirerende for en lydhør forsamling fra sine undersøkelser, ledsaget av fargelysbilder. Etterfølgende paneldiskusjon ble ledet av Sven R. Gjems, formann i Norges Jeger- og Fiskerforbunds viltstellutvalg. Med i panelet var, foruten foredragsholderen Per Wegge,

Vidar Holte, Norges Skogeierforbund
Arne Gabrielsen, Viltkons. i Hedmark
Olav Kaveldiget, Skogbruksetaten i Hedmark
Ole Swang, Miljøverndepartementet
Erik B. Messelt, Glommen Skogeierforening
Ivar Ekanger, Landbruksdepartementet
Per Søilen, Norges Jeger- og Fiskerforbund

Spesielt invitert var tidligere forsøksleder for Statens viltundersøkelser, dr. philos. Yngvar Hagen.

Foruten de faste programposter med elgskyting, jegertrap og hundeutstilling, påkalte gevirutstillingen stor oppmerksomhet. Arnulf Arnesen og Ivar Bjørn Ommundsen hadde hendene fulle hele uken med bedømming av i alt ca. 400 innkomne gevir, fordelt på gruppene elg, rein, hjort og rådyr.

Av sentrale innslag forøvrig nevnes først og fremst nye program-innslag av året, nemlig

1. *Partering av storvilt (elg)*. Dette innslag, som påkalte stor interesse blant publikum, lot seg realisere ved at man gjennom Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk fikk anledning til å felle en skadeelg. Et utmerket samarbeid ble innledet med Vang grunneierlag og Hed-Opp slakterier, slik at byttet ble felt og skrotten tatt hånd om av kyndig slakter og parterer (Børresen og Haraldstad).

2. *Vi griller i friluft*. Ideal/Prestfoss, i samarbeid med Hed-Opp og Black Boy m. fl., stod for dette meget vellykkede innslaget. Publikum fikk demonstrert ulike grillprosesser, — gratis smaksprøver manglet det heller ikke. Hed-Opp grillet hele lam, koteletter og pølser for et begeistret publikum, Reidar Nordby jr., Ole Nashoug, Anne Haave og Elisabeth Kirkeby m. fl. sørget for de gastronomiske høydepunkter

Partering av elg var et populært innslag under De Nordiske Jakt- og Fiskedager.
Foto: O. T. L.

på fiskesektoren. Av råstoff merket vi oss småabbor, sik, akkar, blåskjell og reker, supplert med lekre grønnsaker, — alt sammen vel tilberedt over grillen.

På Prestøya gikk varmrøkt sik og lågåsild raskt unna. Våre råstoffleverandører i Osen sviktet oss ikke denne gangen heller. I alt 150 kg av denne edle vare gikk ned på høykant.

Fiskebildet ble ytterligere supplert ved nærværet til Femund Fiskerlag A/L. De kunne tilby gratis smaksprøver av raksik og varmrøkt sik, — og omsatte ellers både fersk og røkt vare.

Publikum fikk også orientering om hvordan huder og skinn skal behandles — og knivsmed Håvard Bergland var på plass med ambolt og blåsebelg.

Norges Jeger- og Fiskerforbund ga en innføring i hvordan den nye jegerprøven kan komme til å arte seg, mens friluftsföreningen «FRIER'N» demonstrerte sportsfiskeredskaper.

Trysil ungdomsskole var spesielt invitert til årets arrangement. De presenterte en utstilling bestående av fotografier og hjemmelagede fangstredskaper, fra valgfaget «Jakt, fangst, fiske og friluftsliv» gjennom et skoleår.

Barna tegnet, og miniatyrskytterne konkurrerte på elgbane, andre så på film eller bare koste seg i det strålende sommerværet. Flere organisasjoner og institusjoner hadde egne stands, bl. a. Norges Naturvernforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Landbrukets Utmarkskontor og Innlandsfiskerådet/Det Kongelige Selskap for Norges Vel. Sistnevnte støttet forøvrig arrangementet med kr. 5.000.— i forbindelse med hvitfiskstimulerende tiltak.

De Nordiske Jakt- og Fiskedager 1982 må kunne karakteriseres som meget vellykket, med god oppslutning fra publikum. 6376 besøkende ble registrert de dagene arrangementet varte. Man vil imidlertid bemerke en skuffende svak oppbakking fra såvel presse, kringkasting som fjernsynet, — til tross for utsendt pressemateriale og annen informasjon i god tid før selve arrangementet.

Christian Andersen har vært De Nordiske Jakt- og Fiskedagers koordinator.

Soppdagene på museet ble svært redusert dette året, da det på grunn av den varme og tørre sommeren så å si ikke fantes sopp. Sopp-

sakkyndig Margrethe Steenberg hadde sagt seg villig til å ta soppkontrollen, men det var ikke noe sopp å kontrollere. Man kunne derfor også se helt bort fra ekskursjon og demonstrasjoner. Det ble imidlertid laget en utstilling av Hedvig Wright Østerns soppakvareller, Nyttevekstforeningens og svenske sopp-plansjer, samt litteratur. Noe stort besøk fikk soppdagene naturlig nok ikke. Det ble imidlertid ansett som viktig å beholde kontinuiteten i dette årvisse arrangementet. Fra museets side er det Kari og Christian Andersen som har tatt seg av dette arrangementet.

Søndagsfilmen på Skogbruksmuseet, som i utgangspunktet var ment som et tilbud til lokalbefolkningen, har nå vært prøvet i snart tre år. Arrangementet har tydelig falt i publikums smak, med appell til hele familien. Utslagsgivende har nok filmvalget vært, — først en tegnefilm beregnet på de yngre årsklasser. Deretter en film for alle aldersgrupper, selv om tilbudet enkelte ganger kan ha et sterkt faglig preg.

Det er ofte de samme menneskene som kommer igjen, hvilket har gitt seg utslag i en betydelig økning i salget av årskort.

Tegnekonkurransen «Hva jeg så på søndagsfilmen» har slått meget godt an hos barna opp til 12-årsalderen. Hver søndag blir dagens tegninger hengt opp i museet. Alle deltagerne får diplom, — de beste i hver klasse blir premiert etter vinterens siste film i slutten av februar.

Lokalpressen har vært flinke til å følge opp, — ikke bare når de hver fredag tar inn filmanmeldelsene med foto (annonsen står i avisen på lørdag), men også i å omtale tegnekonkurransen, premievinnerne og deres kunstverk.

I januar og februar kjørte vi tre forskjellige filmer, med repriser de gangene dette var påkrevet. I november og desember reduserte vi antall filmer — først og fremst av økonomiske årsaker — til to. Søkningen til filmene var noe bedre om høsten enn på vårparten. Sportsbegivenheter i TV og turgåing forklarer noe av dette.

Våren 1982 viste vi ialt 27 filmer med et gjennomsnittlig besøksantall på 69 pr. film. Tilsvarende på høsten med bare to filmer pr. søndag, ga et gjennomsnitt på 103 besøkende pr. film. Dette resultat

må vi si oss godt fornøyd med, — med bakgrunn i at auditoriet der filmene vises har god sitteplass til ca. 110 personer. Christian Andersen har planlagt og gjennomført arrangementet med søndagsfilm.

Organisasjoner og grupper. Som vanlig har en rekke organisasjoner og grupper besøkt museet og blitt tatt spesielt hånd om ved omvisninger, lysbilder, film, bespisning og selskapelig samvær i foredragssalen, biblioteket eller peisestua. Nevnes kan Skogbrukets Arbeidsgiverforening med finske gjester, Stortingets Samferdselskomite, Lågen Tømmermåling, Hedmark Fylkeshusflidslag, Deutsche Forstverein, polske forstmenn, Landslaget for lokalhistorie, Holt Skogeierlag, Norsk Fløtningsforbund, Union med danske gjester, Glommen Tømmermåling, nordiske viltkonsulenter, Nordisk Jegerkongress, De regionale høgskolestyrer for Hedmark og Oppland, Skogselskapets presseutferd, Jobu og Skogbruk A/S, Stortingets landbrukskomite og Bennett/Aftenpostens «Ut i Det Blå»-turer m. fl. Oslo Guideforening har også hatt et heldags besøk på museet.

11. Skoletjenesten

Skolebesøk i 1982. Til tross for nedgang i det totale besøkstall ved museet hadde besøkstallet for skoletjenesten også i 1982 en liten stigning (1.3 %). 19 168 elever og studenter fordelt på 1030 klasser og grupper har besøkt museet. I 1981 var tallet på elever og studenter 18 902.

Besøket fordelt på klassetrinn:

Førskole		1649 barn fordelt på 96 klasser/ grupper
1. klasse		530 elever fordelt på 33 klasser
2. klasse		1054 —»— 57 »
3. klasse		1334 —»— 70 »
4. klasse		2555 —»— 137 »
5. klasse		2267 —»— 112 »
6. klasse		2236 —»— 113 »
7. klasse		1256 —»— 62 »
8. klasse		1840 —»— 92 »
9. klasse		908 —»— 48 »

Ukjent klasstrinn	73	—»—	4 klasser
Videregående skole	910	—»—	65 »
Spesialskoler	3046	—»—	138 »

Besøket fordelt på ukedager:

Søndag	5 klasser	Torsdag	221 klasser
Mandag	149 »	Fredag	154 »
Tirsdag	245 »	Lørdag	27 »
Onsdag	222 »		

Besøket fordelt på måneder:

Januar	18 klasser	Juli	1 klasse
Februar	42 »	August	25 klasser
Mars	62 »	September	79 »
April	57 »	Oktober	118 »
Mai	205 »	November	72 »
Juni	321 »	Desember	25 »

Besøket fordelt på fylker og naboland:

Hedmark	9020 elever fordelt på	513 klasser
Oppland	3213	—»— 158 »
Akershus	3144	—»— 155 »
Oslo	952	—»— 44 »
Østfold	390	—»— 20 »
Telemark	160	—»— 10 »
Sør-Trøndelag	112	—»— 12 »
Vestfold	98	—»— 9 »
Møre og Romsdal	93	—»— 4 »
Sogn og Fjordane	86	—»— 5 »
Aust-Agder	62	—»— 3 »
Nord-Trøndelag	55	—»— 3 »
Nordland	13	—»— 1 »
Sverige	1079	—»— 60 »
Danmark	159	—»— 6 »
Andre land	41	—»— 2 »

Fra Vest-Agder, Rogaland, Hordaland, Troms og Finnmark har ikke museet hatt besøk av elever i 1982.

Besøket fra Hedmark fylke fordelt på kommuner:

Elverum	2950 elever fordelt på	181 klasser
Ringsaker	767	—»— 43 »
Stange	700	—»— 41 »
Hamar	629	—»— 37 »
Kongsvinger	616	—»— 31 »
Løten	577	—»— 27 »
Åsnes	510	—»— 24 »
Våler	342	—»— 16 »
Vang	320	—»— 19 »
Sør-Odal	246	—»— 13 »
Nord-Odal	192	—»— 12 »
Trysil	190	—»— 12 »
Eidskog	133	—»— 7 »
Åmot	129	—»— 7 »
Rendalen	128	—»— 6 »
Tynset	115	—»— 7 »
Grue	87	—»— 5 »
Stor-Elvdal	81	—»— 5 »
Folldal	55	—»— 3 »
Engerdal	46	—»— 5 »
Tolga/Os	37	—»— 2 »
Alvdal	23	—»— 1 »

Klassenes valg av emner og opplegg:

Jakt og fangst (dyr)	3786 elever fordelt på	200 klasser
Skogbruk	3893	—»— 192 »
Fiske	457	—»— 25 »
Akvariat	902	—»— 47 »
Geologi		9 klasser
Fuglebiotopene		29 »
Samer/steinalder		5 »
Prestøya		4 »
Lysbildeomvisning fra hele museet		126 »
Temporære utstillinger (kunst, kunsthåndverk etc.) ..		74 »
Naturstier		7 »

Filmframvisning	138	klasser
Egne opplegg	382	»
Museets oppgavetilbud	186	»

Kurs- og planleggingsdager. I løpet av året har skoletjenesten gjennomført åtte kurs- og planleggingsdager for lærere i grunnskolen. I tillegg til dette har to lærergrupper, en gruppe lektorer og Skoleadministrasjonslaget fått en enklere orientering om museet og skoletjenesten. Ca. 300 skolefolk har deltatt i disse arrangementene.

Studiegrupper fra høyskoler og universitetet. Som tidligere år har studenter fra etnologisk og zoologisk institutt ved Universitetet i Oslo hatt spesielle opplegg ved museet.

De pedagogiske høyskolene i Elverum og Hamar har også utnyttet museets tilbud på samme måte som tidligere. Det samme gjelder en del landbruks- og skogbruksskoler og -høyskoler.

Museumspedagogisk samarbeid. I forbindelse med de to okkupasjonshistoriske utstillingene som Glomdalsmuseet og Norsk Skogbruksmuseum sammen med Hamar Arbeiderblad laget våren 1982, ble det utarbeidet et undervisningshefte med arbeidsoppgaver som dekket begge utstillingene. Dette samarbeidet resulterte senere i et utvidet skoletilbud som blir klart til utsendelse våren 1983. Tilbudet omfatter en vandrende miniutstilling om krig og dagligliv i vår del av landet 1940/45. I tillegg til utstillingen blir det laget to diasserier og et mer omfattende emnehefte med lærerveiledning og elevoppgaver.

Museets skoletjeneste og skoleradioen. Under tittelen «Slik var det før» laget Skoleradioen et program om skogsarbeid, som ble sendt 2. desember 1982. Programmet var et samarbeid mellom en klasse fra ungdomsskolen i Elverum (lærer Berit Aarstad) og museets skoletjeneste.

Tilbudsmappen. Tallet på skoleklasser som har benyttet seg av skoletjenestens arbeidsoppgaver har steget med nesten 80 % i forhold til året før. Det er rimelig å anta at dette for en stor del må tilskrives

tilbudsmappen som nå er distribuert i et antall av vel 200 eksemplarer. Det er også blitt utarbeidet 20 nye oppgaver til fuglebiotopene.

Bemannings. Undervisningsleder Jostein K. Nysæther har ansvaret for skoletjenesten. Amanuensene Christian Andersen og Øivind Vestheim og Tore Fossum har holdt forelesninger for studentgrupper fra universitetet, høyskoler og fagskoler. Den daglige omvisning og undervisningen for grunnskole og videregående skoler er særlig utført av sivilarbeiderne Knut Nesheim, Nils Jørgen Moltubakk, Bjørn Bækkelund og Per Skaare. I mai/juni har en del av sommerbetjenten blitt brukt i skoletjenesten.

12. Akvariet

Bemannings.

Akvarieleder: Christian Andersen

Røkter (museumsing.): Trond Nystuen

Til vaktavløsning i helgene er dessuten benyttet vakthavende resepsjonspersonale og museets sivilarbeidere. En ungdomsskoleelev, Jørn Grønbekk, har siste halvår vært utplassert på Norsk Skogbruksmuseum. Røkter har gjennom ham fått verdifull avlastning og hjelp med foring av fiskene samt annet forefallende arbeid i akvariet.

Teknisk sett fungerer akvarieenheten bra. Noen problem med sand i rørene sliter vi imidlertid med, grunnet manglende sedimenteringskum. Slitasje på kraner og pakninger er derfor relativt stor, — vanntilførselen har enkelte ganger også stoppet opp med fiskedød som følge.

Av nye forandringer og tilvekst kan følgende nevnes:

- I nedgangen til akvariet har en ny informasjonstavle kommet på plass. Denne viser
 - 1) en planskisse over hele akvarieanlegget, teksten på norsk, engelsk, tysk og fransk
 - 2) den siste istids største utbredelse i Europa for 20 000 år siden
 - 3) isens tilbaketrekning og ferskvannsfiskenes innvandring

Informasjonstavlen i trappen ned til akvariet.

Foto: T. D.

- 4) fordeling av vestlige og østlige arter av ferskvannsfisk her i landet
- 5) fiskearter innført til Norge av menneskene selv, — og litt om fiskekultur i gammel tid.

Under informasjonstavlen er montert en hylle der undervisningsopplegg og ekskursjonshefter i forbindelse med akvatiske miljøer (ferskvann) m. m. er utlagt.

- Ferdigstillelsen av monter med felt- og laboratorieutstyr til bruk ved studier av akvatiske miljøer har dratt noe ut. Dette henger bl. a. sammen med at tilskrevne leverandører til slikt utstyr, med anmodning om å yte bidrag i form av gaver eller indirekte ved å gi rimelige rabatter, har vist liten interesse. Ett firma (L. Martinsen Plast- og metallvareindustri, Son), som forøvrig har et nært samarbeid med Skoletjenesten ved De Naturhistoriske Museer på Tøyen, stilte imidlertid alt sitt materiell vederlagsfritt til rådighet. Et annet firma (Knudsens Ped.-Tekniske A/S, Kr.sund) tilbød

oss noe utstyr, annet kunne vi få kjøpe til gunstig pris. Motytelsen fra Norsk Skogbruksmuseums side mente man lå i reklameverdien, sett i relasjon til at museet årlig besøkes av 20 000 studenter og skoleelever samt en rekke lærere på ulike undervisningsnivå. Vi er nå innstilt på å måtte kjøpe det meste av det utstyret vi trenger for at utstillingen skal bli noenlunde komplett.

- Samtlige transparenter/biotopbilder er nå på plass på veggen i trappenedgangen til akvariet.
- Bordplaten i akvariehallen er lyssatt, det samme er tilfelle med karantenekarene i den delen av anlegget som publikum vanligvis ikke har adgang til. Sistnevnte installasjon letter tilsynet med fisken, samtidig som de spesialgrupper som fra tid til annen vises rundt bak i karanteneanlegget får mer ut av besøket. Samtlige karantenekar er forøvrig forsynt med informasjon om hvilke fiskeslag som befinner seg i de respektive kar.
- I oppdrettsavdelingen er det laget en ny veggspalte slik at publikum kan se inn mot en klekkerenne. Sistnevnte regner man med vil være på plass våren -83.
- Hele karanteneanlegget er nå forsynt med nattlys.

Biologisk. Sunnhetstilstanden, hele fiskebesetningen vurdert under ett, må sies å ha vært tilfredsstillende. Litt soppproblemer går igjen på noen av artene, først og fremst hos karpefiskene. Ikke uventet har man erfart at fisken i karantenekarene er noe mere utsatt for skader og slitasje med etterfølgende soppdannelse, sammenlignet med publikumsakvariene. Dette har noe med plassforholdene å gjøre, men også med selve håndteringen, særlig i innsamlingsfasen eller forflytning karene imellom. Problemene må imidlertid kunne betegnes som bagatellmessige tatt i betraktning at karanteneavdelingen ennå ikke er ferdig utbygd, og innkjøringsperioden på langt nær kan sies å være avsluttet.

I brakkvannsakvariet (nr. 9) har vi hatt minst ett utbrudd av vibriose = *Vibrio anguillarum* = ålesyken. Dette ble bekreftet av Veterinærinstituttet. Samtlige arter (laks, skrubbeflyndre og ål) ble angrepet. Meget tyder på at vi også tidligere har hatt denne sykdom i anlegget, men ikke med så dramatiske følger som det siste. Samtlige 6 ål, to laks og to skrubbeflyndre strøk med før behandling med

Karanteneanlegget i akvariets tekniske avdeling.

Foto: T. D.

oxytetracyclin slo angrepet ned. Etter angrepet av vibriose besluttet man heretter å stille ut laks og ål i ferskvann sammen med sjørøye og sjørørret under betegnelsen vandrefisk (akvarium nr. 8). Grunnen til denne omplassering er at ålesyken (*Vibrio anguillarum*) kun opptrer i brakk- og saltvann.

Med bakgrunn i at vi her i landet har ca. 40 arter av ferskvannsfisk, arbeides det med å få laget flere publikumsakvarier. Økonomien de siste årene har gjort denne utvidelse vanskelig. Planer finnes imidlertid for småakvarier inntil søylene i akvariehallen, først og fremst beregnet på mindre fiskearter og planter. I dag lar de små fiskeartene seg vanskelig stille ut fordi de bare blir mat for de større fiskene.

Følgende arter har vært stabile i anlegget inneværende periode:

Ferskvann:

1. Ørret/sjørørret (*Salmo trutta*)
2. Røye/sjørøye (*Salvelinus alpinus*)
3. Laks (*Salmo salar*)
4. Ål (*Anguilla anguilla*)
5. Gullbust (*Leuciscus leuciscus*)
6. Brasme (*Abramis brama*)
7. Vederbuk (*Leuciscus idus*)
8. Hork (*Acerina cernua*)
9. Gjedde (*Esox lucius*)
10. Steinulke (*Cottus poecilopus*) Ikke utstilt
11. Mort (*Rutilus rutilus*)
12. Sik (*Coregonus lavaretus*)
13. Lake (*Lota lota*)
14. Harr (*Thymallus thymallus*)
15. Lagesild (*Coregonus albula*) Ikke utstilt
16. Krøkle (*Osmerus eperlanus*)
17. Abbor (*Perca fluviatilis*)
18. Karuss (*Carassius carassius*)
19. Dvergmalles (*Ameiurus nebulosus*)
20. Regnbueørret (*Salmo gairdneri*)
21. Ørekyte (*Phoxinus phoxinus*) Ikke utstilt
22. Bekkerøye (*Salvelinus fontinalis*)
23. Laue (*Alburnus alburnus*)

Midlertidig opphold:

24. Suter (*Tinca tinca*)
 25. Sørv (*Scardinius erythrophthalmus*)
- Dessuten ferskvannskreps (*Astacus astacus*).

Saltvann:

1. Skrubbeflyndre (*Platichthys flesus*)
2. Torsk (*Gadus morhua*)
3. Bergnebb (*Ctenolabrus rupestris*)
4. Sei (*Pollachius virens*)
5. Grønngylt (*Crenilabrus melops*)
6. Rødspette (*Pleuronectes platessa*)
7. Sandflyndre (*Limanda limanda*)
8. Lomre (*Microstomus kitt*)
9. Ulke (*Ancanthocottus scorpius*)

Midlertidig opphold:

10. Kveite (*Hippoglossus hippoglossus*)

11. Lyr (*Pollachius pollachius*)

12. Hyse (*Melanogrammus aeglefinus*)

Dessuten:

Hummer (*Homarus vulgaris*)

Strandkrabbe (*Carcinus maenas*)

Taskekrabbe (*Cancer pagurus*)

Sjøpinnsvin (*Echinus esculentus*)

» (*Strongylocentrotus dröbachiensis*)

Korstroll (*Asterias rubens*)

Blåskjell (*Mytilus edulis*) er fortsatt vårt viktigste fiskefôr. Dette ble innværende år hentet i Nykøbing ved Limfjorden på Nord-Jylland i Danmark, direkte fra produsenten Limfjordøsterskompagniet. Årsforbruket ligger i kokt tilstand, uten skall, på ca. 200 kg. I tillegg benyttes krill innkjøpt hos MOWI A/S i Bergen. Tørrfôr benyttes kun i oppdrettsanlegget til yngel, settefisk og flerårig fisk av laks, ørret, røye og regnbueørret.

Selv om avgangen av fisk har vært meget beskjedne siste år, vil det alltid være behov for utskiftninger. I tillegg til eget innsamlet fiskemateriale fra:

Gudbrandsdalslågen: Lagesild

Glomma: Harr, ørret steinsmett og ørekyte

Isteren: Lake og abbor

Vingvågen i Snillfjord: Kveite, torsk, hyse og sjøpinnsvin, har følgende institusjoner og bedrifter hjulpet oss:

— Trondheim og Omland Fiskeadministrasjon (T.O.F.A.), fra settefiskanlegget på Lundamo: Laks og sjøørret

— Fiskeriteknikeren for Mjøsa: Vederbuk, brasme, mort og abbor

— Forskningsstasjonen for fisk, Ims: Ål og laks

— Akvariet i Bergen: Skrubbeflyndre, sandflyndre, rødspette og torsk

— Statens Marinbiologiske Stasjon, Flødevigen v/Arendal: Sei, bergnebb, lyr, skrubbeflyndre, lomre, piggvar, rødspette, hummer og taskekrabbe

— Zoofysiologisk Institutt, Univ. i Oslo: Torsk, piggvar, dverg-malle, lyr og rødspette.

Norsk Skogbruksmuseum er disse institusjoner, og enkeltpersoner som står bak, stor takk skyldig. En viss utveksling av fiskemateriale har riktignok funnet sted, men stort sett er fisken gitt oss vederlagsfritt.

Kontaktskapende virksomhet — besøk

Innsamling/henting av biologisk materiale og sjøvann til akvariet har samtidig gitt mulighet for faglig kontakt med miljøer utenom vårt eget. Sentralt i denne forbindelse står spesielt:

- De marinbiologiske stasjoner i Drøbak og Arendal ved respektive bestyrere Finn Wallvig og Per Hognestad
- Akvariet i Bergen v/bestyrer Tor J. Samuelson
- Univ. i Oslo, Zoofysiologisk institutt v/akvariebestyrer Lars Torgersen
- Forsøksstasjonen for fisk på Ims v/bestyrer Christofer Senstad
- Veterinærinstituttet i Oslo v/veterinærinspektør Tore Håstein.

Akvariet «Fra fjell til fjære» har hatt flere spesialbesøk fra inn- og utland. Fra Lycksele djurpark i Sverige har vi hatt besøk av lederen Holger Lithner sammen med ordføreren i Lycksele kommune. Lycksele djurpark åpnet på vårparten i 1982 et stort utendørs strømakvarium som forøvrig akvarieleder besøkte i august. På samme tur ble det også anledning til å bese akvariet i Tampere i Finland. Av andre akvarieanlegg som akvarieleder har besøkt i 1982 nevnes:

- Århus akvarium, Århus i Danmark
- Fiskeri- og Søfartsmuseet, Akvarium og Selarium i Esbjerg, Danmark
- Akvariet i Kiel, Vest-Tyskland
- Akvariet i Zoologisk hage (Artis Zoo) i Amsterdam, Holland
- Dessuten forsøksakvariene ved
 - a) The State Institute of Fisheries Research i Ijmuiden, Holland
 - b) The Netherlands Institute of Sea Research på øya Texel, Holland.

Fagkontakt har vært forsøkt opprettholdt og fordypet med de forskningsmiljøer som har relevans i relasjon til akvariedriften, såvel teknisk, biologisk som pedagogisk. Foruten universitetsmiljøene i Oslo og Trondheim har dette i første rekke vært Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk i Trondheim.

Akvarierøtter/museumsingeniør Trond Nystuen deltok i dagene 6. og 7. desember på et seminar i Ullensvang i Hardanger. Temaet for seminaret var «Vannkvalitet og fiskeoppdrett». I seminaret inn gikk også en ekskursjon til Eidsfjordanleggene, et av kraftverkregulantenenes mest moderne oppdrettsanlegg. I forbindelse med Nystuens reise ble det også anledning til et studiebesøk til akvariet i Bergen.

Formidling

Spesialundervisning i forbindelse med akvarieenheten har først og fremst vært viet universitets- og høgskolestudenter, skogskoler, folkehøgskole og videregående skoleslag. Akvarieleder har vanligvis gitt en forelesning ledsaget av fargelysbilder i auditoriet, med etterfølgende omvisning i akvariet. I et visst omfang er det også åpnet for omvisninger i karanteneavdelingen, der publikum i alminnelighet ikke har adgang. Denne undervisningsform har vist seg å være meget populær.

Den nye informasjonstavlen i trappenedgangen til akvariet har økt formidlingsverdien/-muligheten i betydelig grad. Filosofien bak akvariets oppbygging «Fra fjell til fjære» kommer med denne nå mere tydelig frem.

13. Foto og film

Det er gjennomført særlig to viktige fotodekningsoppgaver i løpet av året. Den ene gjelder tømmerkjøring med hest med opptak i Engerdal, Løten og Tvedestrand. De forskjellige hestekjørerredskaper som lunneskjæker, lunnedrag, bøyledrag og dragslede og fremkjøringsredskapene slede, slede og stutting, langslede, bakk og geit og stubbleslede og dubbe er dekket i s/h og farger.

Fotografering av fløting i Haldenvassdraget, det siste året med fløting, er også utført. Dette er nærmere omtalt under Øivind Vestheims årsrapport.

De løpende fotooppgavene med gjenstandsfotografering og dekking av alle aktiviteter ved museet har pågått som vanlig. Et viktig arbeid som har kommet i gang er kopiering av de 3000 negativene museet har overtatt fra Direktoratet for Statens Skoger. Dette er et meget viktig dokumentasjonsmateriale.

Pågangen fra publikum, forlag, bygdebokforfattere, aviser, tidsskrifter, årbøker m. m. om fotografier er stadig økende. Det sendes regning på alle eksterne oppdrag. Foreløpig er dette en inntektspost på bare kr. 8.500.—, men det må antas at denne vil øke fra år til år.

Kari Q. Andersen har ansvaret for fotoregistreringen, og det er i år registrert 1440 s/h bilder.

Fotograf Ole T. Ljøstad er innvilget et halvt års permisjon uten lønn fra 1.11.82—1.4.83 for å foreta studiereise i Sør-Amerika. Fotograf Tore Davidsen er ansatt som vikar under Ljøstads fravær.

14. Presse, kringkasting, fjernsyn, informasjon

Museet har en jevn pressedekning. Det er særlig i lokalpressen museet og dets mange aktiviteter blir omtalt, — mindre i Oslo-pressen og de store landsdelsavisene. Fagpressen, særlig Skogeieren, Norsk Skogbruk og Jakt Fiske Friluftsliv, har stoff om arrangementer og begivenheter. Etter Nordisk Jegerkongress som ble holdt på museet i juli hadde de nordiske jakt- og fisketidsskriftene stoff om museet; særlig må nevnes det finske «Sportsjakten» 3/82 som hadde en fyldig reportasje på fire sider. En del av publikasjonene anmeldes i internasjonale fagtidsskrifter, bl. a. har Einerboka fått en større geografisk spredning p.g.a. anmelding på engelsk i *Etnologica Scandinavica*.

Når det gjelder kringkasting er det særlig NRK-Hedmark som jevnlig bringer stoff fra museet. Over riksnettet har programmet «Hvor finner vi et levende museum» gått to ganger. Skolekringkastingen har hatt program fra museet, og reiseradioen har hatt stoff om hva feriefolk kan finne på museet. Dagfinn Grønset og Bjørn Tore Bryhn har hatt fem programmer med tittel «Kveld i koia». Opptakene ble gjort i museets Røroskoie fra 1808. Konrad Eggen deltok fra museet.

Fjernsynet viste opptak fra Østlandsutstillingen i et Pan-program. Nær-TV har hatt opptak fra De Nordiske Jakt- og Fiskedager og akvariet.

Museets lille informasjonsbrosjyre har blitt utgitt på engelsk i et opplag på 10 000 eksemplarer. Den er ajourført med nye bilder og nytt kart som gjør det lettere for utlendinger å finne museet. Kari og Christian Andersen har sammen med Jostein K. Nysæther utformet den nye brosjyren.

I arbeidet med å markedsføre museet har museet kjøpt inn et utstillingsskap som er sammenleggbart og som det er lett å transportere i en egen kasse. Jan Ivar Martinsen har laget en presentasjon av museet ved bilder, tekst og gjenstander. Som blikkfang er det valgt en mår stoppet av preparant Per Arne Holt Seland. Måren er i ferd med å gå i en fallstokk hvor et orrhanehode er åte. Utstillingsskapet skal brukes ved messer o. l. hvor museet deltar.

8.—10.9. var Norsk Skogbruksmuseum representert med en egen stand under Nordisk Workshop for turopereører på Lillehammer.

Minimonteren med mårfelle og fotografier fra museet.

Foto: T. D.

Elgoksen løftes på plass på sokkelen. I bakgrunnen Håkon Sæle og Skule Waksvik.
Foto: O. T. L.

Christian Andersen deltok på museets vegne. Landslaget for reiselivet i Norge stod som arrangør. Arrangementet samlet et hundretalls turopereører fra Danmark, Finland, Norge og Sverige. På selgersiden deltok overnattingsbedrifter, transportselskaper og lokale organisasjoner fra hele landet.

15. Avduking av «Elgfamilien»

Skule Waksviks vakre og stolte skulpturgruppe «Elgfamilien» ble avduket på plenen foran museumsbygningen under museets representantskapsmøte den 16. juni 1982 av fylkesmann, stortingsrepresentant Odvar Nordli.

Historien bak denne fantastiske gaven til Norsk Skogbruksmuseum har sitt utgangspunkt i Skule Waksviks jubileumsutstilling i Kunstnerforbundet i 1978 da han fylte 50 år. Han hadde mange elger på utstillingen, til og med en hel elgfamilie i miniatyr. Formannen i Nedre Glommen Skogeierforening, almenningsbestyrer Jon Hoel, var

på utstillingen, ble opptatt av elgskulpturene og tok saken om en skulptur på Norsk Skogbruksmuseum opp med disponent Odd Akselsen og formannen i Glommen Skogeierforening, Erik B. Messelt. Den første bevilgning til en slik kunstnerisk utsmykking på Norsk Skogbruksmuseum ble gitt av Glommen Skogeierforening i forbindelse med feiringen av 75-årsjubileet i 1978. Den var på kr. 75.000.—. I 1979 feiret museet sitt 25-års jubileum og fikk i jubileumsgave kr. 25.000.— av Nedre Glommen og kr. 25.000.— av Glommen Skogeierforening. Haldenvassdragets Skogeierforening feiret samtidig sitt 50-års jubileum og ga kr. 10.000.—. Dermed var finansieringen kommet godt i gang.

Disponent Odd Akselsen er den som har ledet hele skulpturprosjektet. Skule Waksviks pris for «Elgfamilien» var på kr. 500.000.—. Det var opprinnelig tenkt å løse prosjektet i tre etapper over tid, men finansieringen løste seg raskere enn antatt. Elverum Sparebank vedtok å være med å finansiere en tredjedel, og så kom Norges Skogeierforbund med og tok den siste tredjedelen. Skule Waksvik gjennomførte oppgaven over to år fra 1980 til 1982. Elgene er støpt i bronse ved et metallstøperi i Milano, først bringen, så kolla og til slutt kalvene som kom frem dagen før avdukingen.

Til avdukingsarrangementet var det invitert gjester fra stat, fylke, kommune, giverne, kunstnerens familie, naboinstitusjoner m. fl. samt museets representantskap, styre og ansatte. En blåsetrio, Vidar Olsen på waldhorn, Ole Edvard Antonsen på trompet og Ole Kristian Hansen på trombone, spilte ved åpning og avslutning av arrangementet. Styrets formann Ivar Aavatsmark ønsket velkommen, museumsdirektør Tore Fossum fortalte om hvordan elggruppen har blitt til virkelighet, og fylkesmann Odvar Nordli foretok avdukingen med god hjelp av en tredjeklasse ved Frydenlund skole.

Fylkesmannen sa til slutt i sin tale: «Når Norsk Skogbruksmuseum i dag blir beriket med en ny kulturskatt, vil det skaffe seg et blikkfang og et varemerke av største verdi. Ingenting er vel mer naturlig enn at det skjer ved monumentet over skogkongen, elgen. Den symboliserer tradisjonen, det stolte og høyreiste i skogens historie, verdien og skogmystikken. Måtte dette gedigne kunstverket bli til glede, gavn og inspirasjon for alle som besøker Skogbruksmuseet, for alle som i dag og i framtida har sitt virke og sin gang her.»

Fra avdukingen av elgfamilien. Skule Waksvik og Odvar Nordli sammen med elever fra Frydenlund skole.
Foto: O. T. L.

Etter avdukingen takket styreformannen giverne, kunstneren og fylkesmannen.

Under den etterfølgende representantskapsmiddagen ble det naturligvis servert elgstek. Ivar Aavatsmark, Skule Waksvik og Tore Fossum holdt takktaler under middagen.

«Elgfamilien» er et vakkert og fint symbol som stadig er med og trekker menneskeskarer til museet.

16. Økonomi

Museet startet også året 1982 på et usikkert økonomisk grunnlag. I statsbudsjettet, som var vedtatt av Stortinget høsten 1981, var det avsatt bare kr. 810.000.— til museets drift. Stortingets kirke- og undervisningskomite var imidlertid oppmerksom på forholdet og be-

merket bl. a. i sin budsjettinnstilling som sin forutsetning at departementet måtte sørge for at driften i 1982 ble sikret, og om nødvendig ble Stortinget om tilleggsbevilgninger.

Arbeidet med tilleggsbevilgningen tok imidlertid svært lang tid, og først den 15. desember 1982 var det klart at museet ville få ytterligere kr. 950.000.— til årets drift. Den sene utbetaling gjorde at likviditetssituasjonen ble svært anstrengt den siste del av året. «Snille» kreditorer måtte bære en del av problemene, og ellers ble alle midler som var gitt til spesielle formål lånt til driften.

Forhandlingene med Hedmark fylkeskommune og staten ved Kultur- og vitenskapsdepartementet om en framtidig økonomiordning for museet fortsatte våren 1982. Det ble tidlig klart at Norsk Skogbruksmuseum ikke ville komme med i den ordinære tilskuddsordningen for halvoftentlige museer. Derimot gjorde departementet det klart at dersom fylkeskommunen ville bevilge et fast årlig kronebeløp, ville departementet foreslå at den statlige bevilgning ble økt slik at de samlede tilskudd kunne sikre driften på dagens nivå.

Hedmark fylkesting sluttet seg den 9. juni 1982 til dette forhandlingsresultatet, og fattet følgende enstemmige vedtak:

«Hedmark fylkeskommune yter fra 1.1.1983 tilskott til driften av Norsk Skogbruksmuseum, Elverum, på følgende vilkår:

1. Det gjøres uttrykkelig klart overfor styret og administrasjonen ved Norsk Skogbruksmuseum at Hedmark fylkeskommunes ansvar for museets drift er begrenset til et årlig tilskott.
2. Tilskottsordningen trer i kraft fra 1.1.1983 og tilskottet for 1983 settes til kr. 500.000. Det er forutsetningen at påfølgende års tilskottsbeløp skal justeres for den årlige generelle kostnadsutvikling.
3. Dersom museet pådrar seg nye utgifter ut over det nivå som ligger i det vedtatte, reviderte budsjett for 1983 må disse utgifter overfor Hedmark fylkeskommune dokumenteres dekket av økte inntekter som minst dekker de nye utgifter. Jfr. punkt 1.
4. For å påse at Hedmark fylkeskommunes betingelser for å yte tilskott som nevnt i punkt 1 oppfylles, bør fylkeskommunen gis adgang til å oppnevne en representant til museets styre. Eventuelt bør staten og fylkeskommunen i fellesskap kunne oppnevne en felles representant til styret.

Fylkesutvalget gis fullmakt til å godkjenne avtale med Norsk Skogbruksmuseum innenfor de nevnte vilkår, og eventuell samarbeidsavtale med Staten v/Kultur- og vitenskapsdepartementet. Eventuell oppnevning/godkjenning av fylkeskommunalt/offentlig medlem i museets styre foretas av fylkeskulturstyret.»

I sin proposisjon til statsbudsjett for 1983 foreslo departementet en bevilgning til museet på kr. 1.940.000. Dette er senere vedtatt av Stortinget.

Dermed var lange og vanskelige forhandlinger sluttført, og selv om museet ikke har fått de samme betingelser som andre halvoftentlige museer, er situasjonen langt lysere nå enn hva den har vært de siste årene, og museet uttrykker den beste takk overfor stat og fylke.

I løpet av 1982 er alle museets lønns- og regnskapsrutiner overført til EDB. Det er inngått avtale med Kommunedatasentralen for Øst-Norge (KDØ) om disse tjenester. Regnskapsrutinen ble satt i drift allerede fra 1.1.1982, mens lønnssystemet ble tatt i bruk 1.7. Budsjettarbeidet blir også overført til EDB f.o.m. forslaget til budsjett for 1984.

Foreløpig er alle rutiner basert på batch-løsninger (satsvis behandling), og all registrering blir utført ved KDØs registreringsavdeling. Som registreringsgrunnlag leverer museet punchelister for alle registreringer som gjelder regnskap, og bilag når det gjelder lønn. Regnskapsrapporter blir som regel tatt ut en gang pr. måned, mens remitteringer framstilles to ganger pr. mnd.

Erfaringene med EDB så langt, er meget positive. Mulighetene for å ta ut ulike oversikter og rapporter er langt bedre enn ved manuell regnskapsføring. Dette gjør budsjettoppfølgingen enklere, og det åpner større muligheter for analytisk regnskapsarbeid. Systemet er dessuten arbeidsbesparende.

På minussiden bør nevnes at selve EDB-behandlingen tar forholdsvis lang tid med en batch-løsning. Av praktiske og økonomiske grunner tas rapporter ut for hver måned. I tillegg tar det normalt en uke fra dataene blir sendt inn til rapporter foreligger. Dessuten kreves det en viss tilrettelegging fra museets side (skriving av punchelister m. v.) fordi registreringene blir utført i datasentralen. Det arbeides derfor nå med spørsmålet om en on-line-løsning der regnskapet kan oppdateres og rapporter tas ut direkte, og dessuten fjerne alt

«dobbeltarbeid» med registreringen. En slik løsning må imidlertid koordineres med annen EDB-behandling i museet, og dette er nå under utredning.

17. Publikumsbesøket

I 1982 har det rene museumsbesøk vært på 104 192 personer, som er en nedgang på ca. 8000 fra forrige år. I tillegg til dette har 6863 personer deltatt i tilsammen 60 arrangementer som har vært holdt på museet. Det samlede antall personer som har vært på museet er altså 111 055.

Besøket ser slik ut:

	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	% av 1980
Voksne	39776	41212	41441	79998	68217	66716	58681	÷ 12.0
Barn inkl. klasser	20307	21885	22216	31207	30142	30602	31111	+ 1.6
Barn familiebill.	8500	9723	8652	16068	13333	12552	12220	÷ 2.6
Billett								
Glomdalsmuseet	2100	2459	1916	824	2409	2243	2180	÷ 2.8
	70683	75279	74225	128097	114101	112113	104192	÷ 7.1

Det er dessverre fortsatt nedgang i publikumsbesøket. Året 1982 har vist nedgang i turisttrafikken generelt. Det antas at dette skyldes det høye prisnivået i Norge, og kanskje særlig den høye bensinprisen. Det er nedgang i besøket ved andre museer også, som kan tyde på at det er generelle årsaker til nedgangen i turisttrafikken og besøket ved museene.

Antall medlemmer pr. 31/12 1982

Årlig betalende medlemmer, personer	352	(342)
Livsvarige medlemmer, personer	283	(291)
Årlig betalende bedrifter og institusjoner	67	(67)
Livsvarige medlemmer, bedrifter og institusjoner ..	284	(288)

Tallene i parentes gjelder for året 1981.

Registrerte gjenstander i 1982

Det er i året 1982 registrert totalt 305 gjenstander. En del av gjenstandene er kjøpt, resten fordeler seg på følgende givere:

Glommen Tømmermåling: Merkeøkser, utstyr for fargemerking.
Statens lærerhøgskole i forming, Oslo: Plantefarget garn.
Reidar Nustad, Gausdal: Barkespade.
Paul Henriksen, Gausdal: Barkespade.
Astrid Munch Rosenberg, Oslo: Munn-ladningsrifler.
Albin Lien, Espå: Viggjern.
Arve Skurdal, Harpefoss: Pigghammer.
Tore Fossum, Elverum: Neversko.
Martin Lindberg, Elverum: Revolver, ammunisjonseske, krigstobakk.
Iver Eide: Kårde, geværer, ammunisjon, kjøkkenutstyr, bandkniv, ulike høveltyper, vinkler, strekmål, økser, hammer, sager, brekkjern, hakkekniver, tømmersaks, øskjer, bærsankere, fangstsaks, trau og fat.
Arne Jacob Moe, Roverud: Stokkebåt.
Ture Larson, Lunderseter: Stokkebåt.
Henry Johansen Lumber Ltd., Kristiansand: Motorsager.
Joseph Bakken, Os: Kuletang, smieredskap, vidjespenninger.
Leif Lykke, Verdal: Flueetui, lenseknepper.
Gunnar Lillevåge, Arendal: Kniv.
Inger Krogsnes, Oslo/Høyanger: Bærplukker.
Moss antikvariat: Hundehalsband.
Gjermund Seldal, Åmli: Mårfelle.
Arne Lindmoen, Jømna: Hesteseteløy.
Odd Herstadhagen: Hoveltre, hestetruger.
Harald Kolstad: Smieredskap, felle.
Alf Øfstedal, Elverum: Stammeskive av eik.
Georg Furuknappen, Jømna: Vendhake.
Hans Berger, Oslo: Elgskinnshansker.
Ole Skjevdal, Røros: Sag.
Den norske turistforening: Armbrøstpil.
Hilmar Olsen, Hokksund: Neverkavle.
Unni Skurdal, Storelvdal: Kjørestøvler.
Kurt Johannessen, Oslo: Kniver, økser.
Edvard Elsrud, Heddal: Bjønnpigg.
Jon Galaasen, Trysil: Elghornssele-pinner.
Konrad Eggen, Elverum: Spaserstokk.
Kari Lier, Brøttum: Fiskeskrukke, petromakslampe, blinkeøks, snøøkser og kjørefrakk.
Ivar Bjørn Ommundsen, Tvedestrand: Bevergnagd granstubbe.
Johan Matheson, Aurskog: Motorsag.
Andreas Brendløkken arvinger: Herbarium.
Lars Steinbakken, Brumunddal: Inter-glasial jordprøve.
Leif Ørbak, Elverum: Fiskesnare.
Ragnar Piltingsrud, Hønefoss: Talg-snøre.
Kjærsvoll, Elverum: Papirtau.
Ole Arne Holt, Nord-Odal: Sjøanker.
Holt og Dypvåg skogeierlag: Drågslede og pigghammer.
Dr. Fischaa, Elverum: Lenseknepper.
Ole Bjørn Halvorsen, Jaren: Fiskekroker.

Givere av bøker og tidsskrifter 1982

Rijksuniv. Groningen	Toten Museum
Landbruksmuseet i Praha	Vegsjefen i Hedmark
Øivind Vestheim	Karen Grøtting
Drammen Museum	Ringerike Skogforvaltning
Stuevoll Hansen m. fl.	Olav Hummelvoll
Sentralinstituttet for industriell forskning	Lars Kardell
Finska Flottareföreningen	Universitetets Oldsaksamling
Sandefjordmuseene	Norsk Museums pedagogisk Forening
Nyt Nordisk Forlag	Agder Skogeigarlag
Landbruksforlaget	Aust-Agder Skogselskap
Reidar Fritzvold	Domänposten
Brita og Ivar Skre	Glomdalsmuseet
Arbeidsdirektoratet	Glomma Fellesfløtningsforening
Landbruksforlaget	Glommen Skogeierforening
Hedmark Landbruksselskap	Hedmark Skogselskap
Svenska Jägareförbundet	Norges Jeger- og Fiskerforbund
Christian Andersen	Jernbanemuseet
Ivar Aavatsmark	Nidarå Tømmersalslag
Håkon Sætrangs samlinger v/Aust-Agder Skogselskap	Norges Skogeierforbund
Edvard Elsrud	Det norske Skogselskap
Olav Thingstad	Norsk Skogindustri
Andreas Vevstad	Oppdal Historielag
Østlandske Naturvernforening	Salten Skogselskap
Fylkeskartkontoret i Hedmark	Skogbruksforeningen av 1950
Glommens Tømmermåling	Norsk Skog- og Landarbeiderforbund
	Norges Skogteknikerforbund
	Mathiesen-Eidsvold Værk

Norsk Skogbruksmuseums styre vil takke alle givere og alle andre som har ytet museet tjenester. Styret takker også alle funksjonærer og medarbeidere for den interesse og helhjertede innsats som er vist, og som har gjort det mulig å nå de gode resultater som museet har nådd i 1982.

STYRET FOR NORSK SKOGBRUKSMUSEUM

Ivar Aavatsmark (s.) Truls Gram (s.) Gunnar Lerfaldet (s.)
 Olaf Knudson (s.) Jon Lykke (s.) Svein Morgenlien (s.)
 Tore Paulsen-Næss (s.) Mads K. Strand (s.) Kaare Øverseth (s.)

Tore Fossum (s.)
 Museumsdirektør

Årsregnskap 1982

Kontonr.	Regnskap	Budsjett
40.00.01	<i>Lønn i faste stillinger</i>	
40.00.011	Vitenskapelig og teknisk personale	743.578,66 742.000
40.00.012	Kontorpersonale	279.923,82 282.000
40.00.013	Vaktmester og håndverkere	188.090,73 188.000
40.00.014	Rengjøringspersonale	81.412,36 80.000
40.00.02	<i>Midlertidige stillinger</i>	
40.00.021	Midlertidig ansatte	94.788,80 98.500
40.00.022	Midlertidig ansatte m/lønnsrefusjon	290.632,36 290.500
40.00.08	<i>Ekstrahjelp og overtid</i>	
40.00.081	Overtidsgodtgjørelse	36.625,98 37.000
40.00.082	Ekstrahjelp	208.798,99 244.000
40.00.09	<i>Trygd pensjon velferd</i>	
40.00.093	Velferdstiltak, gaver, blomster m. v.	7.055,35 7.000
40.00.094	Bedriftslege	3.660,00 3.700
40.00.095	Arbeidsgiverandel pensjonskassen	77.943,58 78.000
40.00.099	Arbeidsgiveravgift til folketrygden	331.223,00 322.000
40.00.10	<i>Inventar og utstyr</i>	
40.00.101	Kontormaskiner og inventar	13.793,60 14.000
40.00.102	Maskiner og teknisk utstyr	34.284,10 37.000
40.00.103	Inventar boliger m. v.	3.714,15 4.000
40.00.11	<i>Museal virksomhet</i>	
40.00.111	Innkjøp av museumsgjenstander	37.362,90 40.000
40.00.112	Forskning og registrering	3.536,85 10.000
40.00.113	Publikasjoner	333.796,50 280.000
40.00.12	<i>Innkjøp til bibliotek</i>	
40.00.121	Innkjøp av bøker	25.528,71 24.000
40.00.122	Abb. — Tidsskrifter m. v.	16.616,56 16.000
40.00.15	<i>Vedlikehold bygninger og utstyr</i>	
40.00.151	Klokkergården	15.965,00 11.000
40.00.152	Museumsbygningen	38.742,55 36.000
40.00.153	Vedlikehold inventar og maskiner	40.457,64 40.000
40.00.16	<i>Vedlikehold anlegg</i>	
40.00.161	Vedlikehold bruer, parkanlegg	28.851,76 33.000
40.00.20	<i>Kontorutgifter</i>	
40.00.201	Kontorrekvisita	36.812,33 32.000
40.00.202	Trykksaker	9.549,60 13.000
40.00.203	Telefon	69.488,50 74.000
40.00.204	Porto	66.553,90 51.000
40.00.205	Administrative annonser	0,00 1.000
40.00.206	Møteutgifter	16.475,76 17.000
40.00.209	Andre kontorutgifter	38.899,60 37.000

Kontonr.	Regnskap	Budsjett
40.00.21	<i>Brensel, lys, rengjøring</i>	
40.00.211	Brensel	8.125,14 8.200
40.00.212	Elektrisk kraft	249.400,85 250.000
40.00.213	Rengjøringsmidler	16.417,96 13.000
40.00.215	Lyspærer m. v.	2.566,50 9.000
40.00.22	<i>Husleie, avgifter forsikringer</i>	
40.00.221	Festeavgifter	4.122,00 5.000
40.00.222	Vann-, renovasjon- og feieavgifter	17.168,10 20.000
40.00.223	Forsikringer	33.473,00 33.500
40.00.23	<i>Skyss- og kostgodtgjørelse</i>	
40.00.231	Kostgodtgjørelse	17.549,00 25.000
40.00.232	Bilgodtgjørelse	45.642,95 45.000
40.00.233	Andre reiseutgifter	17.405,55 15.000
40.00.24	<i>Varekjøp for salg</i>	
40.00.241	Avgiftspliktige varer	236.797,12 250.000
40.00.242	Souvenir	74.835,51 60.000
40.00.243	Kort	23.856,00 24.000
40.00.244	Merker m. v.	25.813,20 26.000
40.00.245	Bøker (kommisjon)	5.633,00 500
40.00.25	<i>Vedlikehold samlinger</i>	
40.00.251	Vedlikehold av friluftssamlingene	3.268,85 5.000
40.00.252	Vedlikehold konservering, gjenstander ..	888,00 3.000
40.00.26	<i>Utstillings- og undervisningsmateriell</i>	
40.00.261	Materiell friluftssamlingene	24.087,20 28.000
40.00.262	Materiell innendørssamlingene	78.465,34 63.000
40.00.263	Undervisningsmateriell	10.908,20 12.000
40.00.264	Materiell m. v. akvariet	81.664,77 80.000
40.00.27	<i>Reklameutgifter</i>	
40.00.271	Reklamemateriell, brosjyrer m. v.	41.589,85 40.000
40.00.272	PR-virksomhet	10.466,00 10.000
40.00.273	Generelle annonser	12.225,99 12.000
40.00.28	<i>Fotoutgifter</i>	
40.00.281	Fotorekvisita	36.835,05 32.000
40.00.282	Fotoutstyr	4.980,20 7.000
40.00.29	<i>Andre driftsutgifter</i>	
40.00.291	Utgifter sivile tjenestepliktige	19.675,00 21.000
40.00.292	Representasjon	326,50 2.000
40.00.297	Driftsrekvisita	21.524,26 20.000
40.00.298	Transport m. v.	1.783,73 4.000
40.00.299	Andre driftsutgifter	8.529,49 10.000
40.00.30	<i>Utgifter ved arrangem. og utstillinger</i>	
40.00.301	Arrangement-annonser	8.625,70 11.000
40.00.302	Arrangement-utgifter	5.578,40 8.000

Kontonr.	Regnskap	Budsjett
40.00.34	<i>Konsulentutgifter/revisjon</i>	
40.00.341	Revisjonshonorar	11.500,00 11.500
	SUM DRIFTSUTGIFTER	4.335.892,05 4.306.400
40.00.40	<i>Investeringer</i>	
40.00.402	Nyanlegg bygninger	209.331,95 200.000
	SUM UTGIFTER TIL NYBYGG OG NYANLEGG	209.331,95 200.000
40.00.51	<i>Renter og avdrag på lån</i>	
40.00.511	Avdrag pantegjeld	74.929,00 60.000
40.00.512	Renter pantegjeld	47.091,00 62.000
40.00.514	Renter annen gjeld	870,00 0
40.00.515	Renter Anne og Iver Eides fond	47.028,42 47.000
40.00.59	<i>Regnskapsmessige overføringer</i>	
40.00.590	Årets regnskapsmessige overskudd	76.988,02 0
40.00.591	Tidligere års underskudd	34.893,06 0
	SUM FINANSIERINGSUTGIFTER ..	281.799,50 169.000
	SUM UTGIFTER	4.827.023,50 4.675.400

Kontonr.	Regnskap	Budsjett
40.00.60 <i>Billettinntekter</i>		
40.00.601 Billettsalg	695.229,00	702.000
40.00.61 <i>Leieinntekter</i>		
40.00.611 Museumsbygningen	37.090,00	32.000
40.00.612 Boliger	8.250,00	8.000
40.00.613 Film, bilder m. v.	8.562,00	8.000
40.00.62 <i>Varesalg</i>		
40.00.621 Avgiftspliktige varer	380.810,30	380.000
40.00.622 Souvenir	126.706,89	105.000
40.00.623 Kort	47.747,25	47.400
40.00.624 Merker m. v.	19.402,44	19.500
40.00.625 Bøker (kommisjon)	5.160,50	4.500
40.00.64 <i>Arrangement og utstillinger</i>		
40.00.641 Kunstutstillinger	11.346,72	10.000
40.00.642 Faglige arrangement	4.065,32	0
40.00.649 Andre arrangementinntekter	1.596,00	0
40.00.65 <i>Andre driftsinntekter</i>		
40.00.652 Renter	14.663,39	12.000
40.00.653 Salg av publikasjoner, avgiftsfrie	126.449,11	115.000
40.00.654 Salg av publikasjoner, avgiftspliktige ..	68.933,39	0
40.00.655 Salg av førere	10.490,50	20.000
40.00.656 Div. inntekter	21.439,20	15.000
40.00.657 Salg av læremidler	21.290,50	22.000
40.00.71 <i>Refusjoner</i>		
40.00.711 Refusjon lønn arbeidsdirektoratet	167.682,80	167.000
40.00.718 Refusjon trygdeytelser folketrygden	17.842,00	17.000
40.00.72 <i>Offentlige tilskudd</i>		
40.00.721 Tilskudd staten	1.760.000,00	1.760.000
40.00.723 Tilskudd kommuner	65.222,95	60.000
40.00.724 Andre off. tilskudd	104.950,00	95.500
40.00.74 <i>Andre tilskudd</i>		
40.00.741 Rentemidler skogavgiften - driftstilskudd	500.000,00	500.000
40.00.742 Private tilskudd	139.600,00	135.000
40.00.744 Tilskudd publikasjoner	222.000,00	185.500
40.00.75 <i>Kontingenter</i>		
40.00.751 Årlig betalende	43.623,88	43.000
SUM DRIFTSINNTEKTER	4.622.023,50	4.463.400
40.00.80 <i>Tilskudd til investeringer m. v.</i>		
40.00.800 Rentemidler skogavg. - investeringstilsk.	200.000,00	200.000
40.00.801 Tilskudd spesielle formål	5.000,00	12.000
SUM INNTEKTER NYBYGG OG NYANLEGG	205.000,00	212.000
SUM INNTEKTER	4.827.023,50	4.675.400

40.770.1	AKTIVA	
40.770.10	Museumsbygget	10.707.077,56
40.770.11	Klokkergården	31.000,00
40.770.12	Bru over Klokkefossen	112.100,00
40.770.13	Bru over Prestfossen	111.620,00
40.770.14	Prestøya	50.000,00
40.770.15	Utendørsanlegget	179.300,00
40.770.16	Bruksinventar	1,00
40.770.17	Maskiner	1,00
40.770.18	Samlingene	1,00
40.770.2	<i>Finansaktiva</i>	
40.770.21	Verdipapirer	1.000,00
40.770.3	<i>Fordringer</i>	
40.770.30	Kunder	34.907,30
40.770.31	Lønnstrekk	1.745,20
40.770.32	Forskudd lønn og diett	9.518,00
40.770.4	<i>Betalingsmidler</i>	
40.770.40	Kasse	13.000,00
40.770.41	Kassekreditt 1820.05.01205	531.287,36
40.770.42	Postgiro	110.799,59
40.770.43	Bankinnskudd 18200930351	198.972,45
40.770.45	Bankinnskudd 18200930378	300.000,00
SUM AKTIVA	12.392.330,46	
40.805.0	PASSIVA	
40.890.1	<i>Forpliktelser</i>	
40.890.10	Pantegjeld	395.335,00
40.890.11	Skattetrekk	75.510,00
40.890.12	Arbeidsgiveravgift	50.519,00
40.890.13	Merverdiavgift	7.625,00
40.890.14	Leverandører	189.300,47
40.890.9	<i>Egenkapital</i>	
40.890.90	Livsvarige medlemmers fond	204.100,00
40.890.91	Anne og Iver Eides fond	674.074,06
40.890.92	Avsatt spesielle formål	362.500,00
40.890.98	Regnskapsmessig overskudd til disp.	76.988,02
40.890.99	Kapitalkonto	10.371.628,91
SUM PASSIVA	12.392.330,46	

Spesifikasjon av enkelte konti

Konto 40.00.723 Tilskudd kommuner

Gol	kr.	200.—
Søndre Land	»	500.—
Sauherad	»	200.—
Østre Toten	»	700.—
Åsnes	»	450.—
Asker	»	1.800.—
Nannestad	»	700.—
Fet	»	355.—
Rendalen	»	150.—
Rissa	»	335.—
Varteig	»	102.95
Bykle	»	50.—
Stange	»	3.000.—
Stokke	»	1.000.—
Lillehammer	»	1.000.—
Lardal	»	120.—
Fyresdal	»	100.—
Malvik	»	400.—
Holtålen	»	135.—
Selbu	»	200.—
Vegårshei	»	100.—
Øystre Slidre	»	150.—
Tokke	»	150.—
Vinje	»	200.—
Ringsaker	»	5.000.—
Engerdal	»	100.—
Folldal	»	150.—
Vang	»	5.000.—
Åmot	»	250.—
Meldal	»	250.—
Flå	»	65.—
Ringerike	»	1.350.—
Sør-Odal	»	365.—
Sel	»	300.—
Stor-Elvdal	»	300.—
Grue	»	350.—
Nissedal	»	200.—
Rakkestad	»	350.—
Hof	»	150.—
Snillfjord	»	60.—
Ullensaker	»	1.000.—
Elverum	»	29.000.—
Løten	»	1.000.—
Melhus	»	100.—
Rissa	»	335.—
Drammen	»	2.000.—
Tolga	»	100.—
Trysil	»	400.—
Bykle	»	35.—
Flå	»	65.—
Krødsherad	»	150.—
Modum	»	600.—

Sigdal	kr.	200.—
Fosnes	»	50.—
Moland	»	200.—
Tydal	»	500.—
Brunlanes	»	400.—
Andebu	»	300.—
Frogn	»	200.—
Hjartdal	»	150.—
Skaun	»	300.—
Engerdal	»	100.—
Hof	»	150.—
Os	»	100.—
Stokke	»	400.—
Eidskog	»	350.—
Nannestad	»	700.—
Totalt	kr.	65.222.95

Konto 40.00.724 Andre off. tilskudd

Dir. for vilt og ferskvannsfiske	kr.	25.000.—
Statens skoger	»	30.000.—
Nord-Odal kommuneskog	»	500.—
Oslo Skogvesen	»	10.000.—
Skogbruksetaten i Oppland	»	30.300.—
Åsnes komm.skoger	»	450.—
Skogbruksetaten i Åsnes	»	9.000.—
Totalt	kr.	104.950.—

Konto 40.00.742 Private tilskudd

Lågen tømmermåling	kr.	500.—
Skogbruksforeningen	»	15.000.—
Elverum Sparebank	»	5.000.—
Høylandet Sparebank	»	100.—
Glommen Skogeierforening	»	2.000.—
Haldenvassdragets tømmermåling	»	2.000.—
Mathiesen — Eidsv. Verk	»	5.000.—
Treschow-Fritzøe	»	5.000.—
Norges Skogeierforbund	»	100.000.—
Ulefos Jernværk	»	5.000.—
Totalt	kr.	139.600.—

Konto 40.00.744 Tilskudd publikasjoner

Overført fra 1981	kr.	170.000.—
A/S Stangeskovene	»	10.000.—
Aust-Agder Sparebank	»	5.000.—
Åmli kommune	»	5.000.—
Glommen Fellesflotning	»	2.000.—
Nidarå Tømmersalslag	»	1.000.—
Landbruksnemda Fyresdal	»	2.000.—
Landbruksnemda Åmli	»	15.000.—
Herredsm. Froland	»	6.000.—
Skogbruksetaten Telemark	»	6.000.—
Totalt	kr.	222.000.—

Konto 40.00.800 Rentemidler skogavg. investeringstilsk.

Overført fra 1981	kr.	200.000.—
Mottatt 1982 (Serviceanlegg Prestøya)	»	300.000.—
	kr.	500.000.—
Overført til senere år	»	300.000.—
	kr.	200.000.—

Konto 40.00.801 Tilskudd spesielle formål

Skogbruksetaten i Nannestad og Hurdal («Hva skogen gir»)	kr.	2.000.—
Skogbruksetaten i Trysil (Intervjuundersøkelse)	»	5.000.—
Norges Vel (Jakt- og fiskedagene)	»	5.000.—
Dir. for vilt og ferskvannsfiske (Vandreutstilling)	»	50.000.—
	kr.	62.000.—
Overført til senere år	»	57.000.—
	kr.	5.000.—

Konto 40.89.099 Kapitalkonto

Kapital pr. 1/1-82	kr.	10.087.367,96
Nyyanlegg 1982	»	209.331,95
Avdrag pantegjeld 1982	»	74.929.—
Kapital pr. 31/12-82	kr.	10.371.628,91

Konto 40.89.092 Avsatt spesielle formål

Avsatt spesielle formål pr. 1/1-82	kr.	375.500.—
Benyttet i 1982	kr.	170.000.—
Rentemidler fra tidl. år benyttet i 1982 (garasjebygg)	»	200.000.—
	kr.	5.500.—
Avsatt 1982 av tilskudd	kr.	57.000.—
Rentemidler avsatt 1982	»	300.000.—
Avsatt pr. 31/12-82	kr.	362.500.—

Konto 40.77.010 Museumsbygget

Bokført pr. 1/1 1982	kr.	10.497.745,61
Tilkommet 1982 — nytt garasjebygg	»	209.331,95
Bokført pr. 31/12 1982	kr.	10.707.077,56

Elverum, 1. januar 1983

I styret for
NORSK SKOGBRUKSMUSEUM
Skogbruk, jakt og fiske

Ivar Aavatsmark (s.) Truls Gram (s.) Gunnar Lerfaldet (s.)
Olaf Knudson (s.) Jon Lykke (s.) Svein Morgenlien (s.)
Tore Paulsen-Næss (s.) Mads K. Strand (s.) Kaare Øverseth (s.)

Tore Fossum (s.)
Museumsdirektør

Asbjørn Pedersen (s.)
Statsaut. revisor

Egil M. Kristiansen (s.)
Kontorsjef

ISBN 82-7104-106-1
ELVERUM TRYKK A/S